

અરેબિયન નાઈટ્સ
લાગ - આઠમો

અરેબિયન નાઈટ્સ.

લાગ આઠમો.

The Right of Printing and Translation in other
Indian Language is reserved.

મુંબઈ

દમિત્રીયસ પ્રેસમાં, ન. ફ. એ છાપ્યું છે.

૧૫નાર તથા વેચનાર મુંબઈ કાળકાદિની રસ્તે રામવાડી પાસે
ઈશ્વરદાસ લાયબ્રેરીવાલા.

દરેક ભાગની કીમત ચાર આના.

૧૩૭૨

રેદળના સર્વે દુઃખો ભુલી ગયો. સિંદબાદે એટલો ખુલાસો જણાવી;
આવા વળડવાને હુકમ કીધો, કેમકે મુસાફરીના તૃતાત આલતો હતો,
તે વખતે ગાવું બળવવું બંધ પાડ્યું હતું.

ગજલ.

ક્રીસક્રી અબરક્રી મેરી, તસવીર આંખોમેં શીરી,
એલ સુરમાકી જગેહ, શમશીર આંખોમેં શીરી; ક્રીસક્રી. ૧

ઉસ પરી રૂપસારને ખોલે જો, અપને ચોંહપે ઝાલક,
વહુશીઓકી સુરતે, મંજૂર આંખોમેં શીરી; ક્રીસક્રી. ૨

ખાખમેં દેખા કીયા, મેં કસરે જન્મ રાતકુ,
ઉસકે ધરકી જો મેરી, તામીર આંખોમેં શીરી; ક્રીસક્રી. ૩

શમે કેયા ખોરશીદસે, ભી શીર ગઇ મેરી નઝર,
જમકે ઉસકી શીકલ, પુરતનવીર આંખોમેં શીરી; ક્રીસક્રી. ૪

જમ શીર આવા યોહ શેકાર, અદગનકે તકતે તકતે રાહ,
પુતલી આંખોકી તેરી, નખ ચીર આંખોમેં શીરી; ક્રીસક્રી. ૫

સખઝમે ખત દેખકર, રૂપપર તેરે અય સરદ મહર,
એક બહારે ઝુલજને, કશમીર આંખોમેં શીરી. ક્રીસક્રી. ૬

નાલમે દેલસે મરૂર કે, એક મુબારક નીલકી,
તેરી આખેર આસમાન ને, પીર આંખોમેં શીરી. ક્રીસક્રી. ૭

ત્યાહ જોવી ગાવા બળવવાની ધુમ મચી, એટલે સર્વે ખાવા પીવા
ની, ધામધુમમાં પડ્યા. જ્યારે ખાઇ પીને પરવારયા, તેટલામાં અર્ધી રાત
વહી ગઇ; ત્યારે સિંદબાદે એક કોથળી કે, જેમાં (૪૦૦૦) સિકકા બ
રી મંગાવ્યા, તે હિંદબાદને આપી કહ્યું કે, આ વખતે તમે પોતાને
પેર પધારો, અને આવડી કાસે સાબના ફરી, મહાત્મી ખીજ મુસાફરી
નો ખુલાસો, સાંજબવાને અહિં આવજો. તેની પ્રીતિ અને ધન હિં
દબાદે, આંખી જીંદગીમાં જોયેલી ન હતી, તે ઘીઠાથી અતિથે ખુશી થ
૪૩

યો; અને તેના ઉપકાર માની, પોતાને ઘેર ઝડપથી આવી ગયો. ઘેર ગયા પછી પોતાની બેસી છોકરાઓને, સિંદબાદનો ખુલાસો જાહેર કર્યો. તેણે સર્વે ખુશી થઈ પરમેશ્વરનો, ઉપકાર માનવા લાગ્યા; કે જ્યારે કૃપાથી સિંદબાદે, હમારે દલીલ દૂર કીધું. ખીજો દિવસે હિંદબાદ બજારમાં જઈ, સાથે પોશાક ખરીદ કીધા, તે પહેરી પાછો સિંદબાદના મહેલે સાંઝે ગયો. તેને બબકદાર પોશાકે આવેલા જોઈ, સિંદબાદ ધણી ખુશી થયો, અને જુદામાં હસીને એમ ખુશ્ખુશ તેની પુછી. જ્યારે સર્વે મિત્રો અને પરાણા, મહેલે એકઠા થયા, ત્યારે તેના ઠગાવ પ્રમાણે તરેહ તરેહનું ખાધું પીધું. જ્યારે ખાઈ પી ચુક્યા, ત્યારે સિંદબાદે કહ્યું કે, બાઈઓ એક મિત્રે મહારી ખીજી, મુસાફરીના ખુલાસો સાંભળો.

સિંદબાદ વહાણવટીની બીજી મુસાફરી.

—o:—

આ દોરતો પહેલી મુસાફરીમાં, કેટલુંક દુઃખ, મહારા ઉપર પડેલું હતું, તે વખતે મનમાં એવો ઠગાવ કરેલો હતો કે, ફરી કોઈ પણ દિવસે, મુસાફરીએ જવાનું નામ ન લેવું; અને સ્વદેશમાં આનંદથી રહી એટલે હું કસીશ; પણ વગર ધણે બેસી રહેવાથી, ધણી ઉદાસી ઉપજવા લાગી. ત્યારે ધબરાઈને ધારણ કે, ફરી ખીજી મુસાફરી કરી, નવા નવા મહેલે અને દેશો તથા ઉદ્યમ, નદિયોની અદ્ભુત રચના જોવું. મુસાફરીએ જવાનો, જ્યારે ઠગાવ ફરી થવાથી, અનેક પ્રકારે ધણેક માલ ખરીદ મેં કીધા; અને કેટલાક વેપારી ઉપર વિશ્વાસ મને હતો, તેની સંગાથે સાથે વહાણ જોઈ, સર્વે માલ ચઢાવ્યો; અને હમાસ જીવની તથા માલ મીલકતની, રક્ષા કરવાને સમર્થ પરમેશ્વરને સોંપું. જ્યારે વહાણનું લંબર ઉપડ્યું, અને રરતે પડ્યા એટલે, નવા નવા ટાપુઓ, અને

શ્રેષ્ઠે મળતા; ત્યાહ હમારો માલ લેવતા; અને તેની અદલી પાદલી ત્યા
 હથી કર્તા. તેવી રીતે કેટલાક દિવસ વહિ ગયા. એક દિવસે એક ટાપુ
 ધણેજ ઉત્તમ, અને ફળો બરેલા આડોનો દૂરથી જોયો; ત્યાહ ગયા તે
 વસિત વિનાનો તે હતો. માણસતો શુ પણ, ત્યાહ પક્ષિ નજરે ન પડતા.
 મહારી સાથે વહાણેથી ઉતરેલા સર્વે, આડોના ફળો તોડી તોડી, એકઠા
 કરવા લાગ્યા; પણ હું તો સાંભિને સાંભિ ચાલ્યો, જ્યારે ધણો દૂર ગયો;
 ત્યારે એક નહાનું તમાવ નજરે પડ્યું; જ્યાહ ધણાક આડોની ઘટા,
 અને તેની શિલ્પ છાયામાં બેઠો; તેણે કરકડીને ભૂખ લાગેથી, ભાગું
 છોડી ખાધું; અને દાહ પણ પીધો; જ્યારે ઘરની કેફ ચઢી, ત્યારે
 ત્યાહજ પડી રહ્યો. તે એટલા સુધી પડ્યો કે, તેનો અનુમાન હું
 કરી શકતો નથી. જ્યારે જાગ્યો, અને કીતારે જમ જોડ્યો; મહારી
 સાથે ઉતરેલામાંથી, કોઈને ન જોયા. તેણે તો સર્વે ખાધ પીને વ
 હાણે ચઢી ગયા. નાખુદાએ સર્વે ઉતાર આવેલા જોઈ, સર્વે ડોલોના
 સડો છોડાવી, વહાણ ત્યાહથી હટાર્યું; પણ હું તો કીતારે રહી ગયો.
 તેણેતો પ્રપાટાન'ધ વહાણ જતા, મહારી નજરેથી ગુપ્ત થયું. તે વખતે
 એટલેતો સંતાપ મને થયો કે, તે દુઃખનો ખુલાસો કહિ શકતો નથી.
 તે કિશ્કિતમિજ વિચાર કરો કે, ઉજ્જડ જગ્યાએ, મહારી કેહેવી દરવા
 થઈ હતી. ? ત્યા રડતો પિટતો બેઠો; તે વખતની દીલગીરીમાં, મહારો
 પ્રાણુ મિકળી જવાને, વિક્રમ ન હતો; હોહા કર્તો ધણુંક રડતો, અને
 માથું પીટી પીટી જમીને પડતો. લાંબા વખત સુધી તેમ કીધું; અને
 પોતાને હજારો શ્રીટકાર તથા વિકકાર આપી, ભુકું ભણું કેહેતો કે, પેહે
 લી મુસાફરીમાં એટલી વિપત્તિ, ભાગવી તે ચોડી હતી કે, ખીજ સફર
 દાર પીવા પું નિકલ્યો. જ્યારે રડી પીટીને થાક્યો, ત્યારે પરમેશ્વરનું
 દયાન ધરતો, તહિંથી ઉઠ્યો અને વિચાર કર્તો હતો કે, હવે હું શુ કર
 ૩; અને કહા જવું. તે પછી જોયા એક ઝાડ ઉપર ચઢી, ત્યારે ખાજી

એ જોયું કે, કોઈ ડોકાણે રાત્રે રેહવાને જગ્યા મળે; પણ જ્યાં જોયું ત્યાં, પાણીજ પાણી અને ઉપર, આકાશ નજરે પડ્યું. લાંબી નજર કરીએક તરફ, ધણી મોટા જરથો સફેદ વસ્ત્રનો, દૂરથી મને દેખાયો. ત્યારે માડ ઉપરથી ઉતરી, બાજી રહેલું આવાનું હતું, તે બધું પેલી સફેદ વસ્ત્ર કે, જે ધણી દૂર હતી; તેની આત્રી કરવા તે તરફ આવ્યો. તેની પાસે જઈ જોયું મતો, તે યુવનની તરફ ગોળાકાર છે; અને તે બહુજ મિકણું હતું કે, હાથ ધુકેથી લપસી જતો. ત્યારે તેની આરે બાજુએ હું ફર્યો, કે કોઈ દરવાજો તેનો નજરે પડે; પણ તે આરે તરફી ગોળાકારે બંધ હતો, અને તેનો પેરાયો પચાસ પગલા જણાતો, એટલામાં સૂરજ અસ્ત થવાનો વખત થયો; અને આરે તરફ તૂર્ત વાળ્યાં, પેરાવા જેવું અંધાર થયું જોઈ, અતિથે હું ધમરાટમાં પડ્યો. તેટલામાં મોટા પક્ષી એક ઉડીને, મહારી તરફ આવતો જોઈ, વધારે ખીલવા લાગ્યો. તે વખતે વહાણવટીવાની, કેહેવત મને યાદ આવી કે, ગરડ પક્ષીનું ઇંડું બહુ મોટું થાય છે. તેથી મેં ધાર્યું કે એ ઇંડું તેનું હશે ? મોટે તેનું સેવન કરવાને તે આવે છે. તેટલે તે આવી ઇંડું તપાસવા લાગ્યો, ત્યારે મહારી આત્રી થઈ કે, તેનું ઇંડું છે. તે જ્યારે મહારી તરફ આવ્યો, અને મેં જોયું તો તેના પંજીના, દરેક નખા એટલાં મોટા હતા કે, મોટા મોટા જાડોની જડ. તે જ્યારે ઇંડાનું રક્ષણ કરવા બેઠો, ત્યારે માથાની પાલડી છોડી, તેના પંજી સાથે એવીતો, મજબૂત મહારા ચરીર સાથે બાંધી કે, જ્યારે એ પક્ષી અહિંથી ઉડશે, તે વખતે તેના પગ પકડેથી, આ ઉજ્જડ ટાપુમાંથી જે તરફ તે જશે, ત્યાં હું જઈશ. ખીલે રિવસે સવારે તે પક્ષી, ત્યાંથી ઉડ્યો અને એટલા જલ્દી ગયો કે, જ્યાંથી જમીનનો બાગ, ત્રીણા કાંકરા જેવા દેખાતો; તેવી રીતે જુજ વખતમાં, કેટલાક જંગલ વટાવી, એક તરફ આસ્તેથી ઉતર્યો; તે વખતે તેના પ

ગે હું બંધાયેલા હોતો; તે ઝડપથી છોડી છુટો થયો. તેટલામાં તો અ
જઘ્ઘા નામે માટા માટા સર્પો, તરફ તે જઈ પોતાની ચાંચમાં, તેને પ
કડી ઉડ્યો. તે વખતે જોયું તો માટા પહાડની, ઢળાણમાં જોહનું માટું
જંગલ છે; તેની ચારે બાજુએ જંગા જંગા, પહાડો એવા હતા કે, કો
ઈ માણસની શક્તિ ન હતી કે, તે ઉપર ચઢી શકે; તે જગા અગા
ઉ કર્તો વધારે, બયાનક અને ખીકટ હતી. જ્યારે ચારે તરફ ફરી
તપાસ્યું તો, ચારે તરફ હીરાવોના કટકા, પડેલા મં જોયા; તેમાં
કોઈ કોઈ એટલા માટા હતા કે, તેને જોઈ અભયેન થતો; તેમાં
થી માટા માટા હીરા, એકઠા કરી કપડામાં બાંધ્યાં; પણ ત્યાહતા અ
જઘ્ઘાને જોઈ; હીરા મળવાની જે ખુશી ઉપજી હતી, તે જુલી
ગયો. તે સર્પો એટલા તો માટા હતા કે, તેમાંથી કેટલાક નાહતા હા
થોવાને, સહેલાઈથી ગળી જાય. આખો દિવસ ગરડની ધાસ્તિથી, પહા
ડોના ખાંચા ખુંચામાં તે બરાઈ રહેતાં; કેમકે તેના જીવનો વેરી, દરેક
જ ત્યા આવતો હતો. ફક્ત રાતના તેવો બહાર નિકળતા. આખો દિવસ
તે જંગલમાં હું રખડ્યો; અને સારી જગ્યા જગ્યાહ જોતો, ત્યાહ બેસી
ને વિશામો લેતો. જ્યારે સૂરજ અસ્ત થયો, ત્યારે નહાની યુક્ષમાં હું
સંતાઈ બેઠો; અને તેના માટે પથરા મુકી બંધ કીધું; કે કોઈ સર્પ તે
માં આવી ન શકે. હવા આવવા અને અજવાળું પડવાને, ફક્ત એક
નાહાનું બાકેશ રાખું. જ્યારે સર્વે બહોળસ્ત કરી ચુકે, ત્યારે ખાવા
નું કાઠી ખાવા લાગ્યો. તેટલામાં તો સર્પો નિકળી, હોકારા કરવા લા
ગ્યો. તેના બયાનક શબ્દો સાંભળી, હું ખીછીને આખી રાત ધુળતો બે
જૂ. તે એટલા સુખી કીધું કે સવાર થયું; એટલે સર્પો પોત પોતાના
ખાંચામાં ખુસી ગયા. તે વખતે ત્યાહથી બહાર નિકળ્યો. તે સર્વે
સર્પોથી એટલા હું ધનરાયણ હતા કે, હજારો અમૂલ કીમતના હીરા, ફ
રી જોવાથી ખુશી ન થતો; પણ રાતે સુતો ન હતો, તેથી થોડુંક ખા

ધ સુખ રહ્યો. ભાવતે વાંસો લાગતજ, આંખો વિચારી અને મોડવા
 લાગ્યો. તેટલે તો મોટી એક વસ્તુ બડ બધને, મહારી ખસે આવી
 પડી; કે તેના અગાળે જડખી ઉઠ્યો. જ્યારે એક ચિત્તે તેને મં જોડું
 તો, માંસને અગ્નિ થોડે તાળે લોલે, નજરે પડ્યો. ત્યારે ધડીક સુધી
 તેની ચારે બાજુએ, જેવે નિઝે જોવા લાગ્યો; તેટલેતે ખહાડો ઉપરથી,
 મોટા મોટા માંસના કોંઠા અને કટકા, તે જગ્યાએ આવી પડતા જો-
 યા. તે જોઈ ધણેજ વિચારમાં રૂં પડ્યો. એકી ધડી પછી વહાણુ
 વડીઓની, કેહેવાત મને માફ આવી કે, હીરાઓની ખાણમાંથી, વેપારીઓ
 હીરા લાવવાને, એવો ઉપાય કરેછે કે, જે રૂપમાં મહેલે પોતાને, બંધ્યા
 થવા મોટે ઇંડા ધુકેછે; તે ધકણે મોટા મોટા માંસના કટકા, પહોડો
 ઉપરથી નીચે ફેંકેછે; એટલે તે માંસની ઓકાસે નહાતા મોટા હીરા
 વળગેછે; તે જોઈ મોટા મોટા મહેલે ખાણમાં જાય, અને માંસના
 કટકા પડેલા જોઈ, તેને ખાણમાં પકડી, પોતાના બંધ્યાને ખવાડવા, પ-
 હોડોની ટોચ ઉપર ઉડી જાયછે; જ્યારે મહેલે પહોડ ઉપર આવતો જો-
 ય કે, સેંકડો વેપારી અને તેના માણસો, હેઠાસ અને ધુમા શેઠોર
 કરી, તેને નસાડી ધુકેછે. એટલે તે માંસને વળગેલા હીરા, વેપારીઓ
 ઉખેડી ધેછે; અને માંસના કટકો, પાછો ખાણમાં ફેંકી દેછે. તેવી રીતે
 વેપારીવાને, સેંકડો હીરા મળેછે. તે શબ્દોની માદ મને આવી, ત્યારે મહા-
 રી ખાત્રી થઈ. તે વખતે ખાણની ચારે બાજુએ તપાસ કરીતો, તે
 એવીતો મોટી અને કદંગી હતી કે, ત્યાહથી નિકળવાને કેસીક ઉપાય
 સોધ્યો; કે ખીલુ તરફ જવાય પણ, નિકળવાને કોઈ લાગ, ત્યાહથી ન
 ફાળ્યો; ત્યારે તો તે જગ્યાને મહારી, કબર સમજવત લાગ્યો. તેટલે મોટા
 મોટા માંસના કોંઠા, સેંકડો આવી પડતા જોઈ, એકીક મને ધીરજ
 વધી, કેમકે મુશરો તેને ઉપાડી, પહોડ ઉપર જવત લાગ્યા. તે જખતે
 મુજ પડકું કે એજ ઉપાય, અહિંથી નીકળી જવાને સરથે. તે પછી

મહારી કોઠળીમાં, નેટલા રેટલા હતા; તે સર્વે આધા અને ધડીધ, વિચાર કર્તો બેઠો. જ્યારે કોઠળી ખાલી પડી, ત્યારે તેમાં માટા માટા હીરા, સોષી સોષીને ભર્યા; તે જ્યારે ભરાઇ એટલે, મહારા આખા શરીરે પાથડીથી, માટા માટા માંસના કટકા, બાંધવાનો વિચાર થયો. તે વખતે હીરા ભરેલી કોથળીને, સંભાળથી રાખવા, કંમરે મળ્યું ત ખાંધી. તે પછીપછી માથા સુધી, તાબ માંસના સોંદા, જ્યારે બંધાઈ રહ્યા એટલે, સુવાની શીતે બાંધ્યા થઇ પડ્યો. થોડી ધડી ગર્ધ કે ન ગર્ધ, તેટલે તો મોટો માંસનો જથ્થો નોઈ, પહાડો ઉપરથી ગરડો ખાદમાં, આવવા લાગ્યા. તેને નોઈ આંખો વિચી ઉઘી પડ્યો કે, રખેને તેની પાંખોનો ઝપેટો, ભાગેથી જતી ન રહે. જ્યારે આ રે બાજુએ ગરડો આવી, હોકારા કરવા લાગ્યા; પણ હુંતો મુ વેળા જોયો મુપ મુપ, પડી રહ્યો. તેમાંથી એક માટા ગરડો, માંસનો ગાયડો સમજી, પોતાના પંજીમાં પકડ્યો કે, જ્યાં હું હતો. તે વખતે ખીજ ગરડો તેને વળગવા લાગ્યા, તેટલે તો તે ઝડપથી ઉડ્યો; કેમકે ચણા દિવસનો એસક, તેને હાથે લાગ્યો હોય, તેવું સમજી ખુશી ના મોકલ કર્તો; પોતાના બંધાવો તરફ ગયો. ગરડો આવતો જોઇ, કેટલાક વેપારી માટા માટા, બાકડા હાથમાં લઇ, તેની તરફ દોડી આવ્યા; તેમાં કેટલાકે પથરો ફેંક્યા, અને કેટલાકે બાકડીના ઝપેટા, જમીને પહોંચ્યા; કેટલાકે મોટા ચોકાર કીધા. તે દેખાવ નોઈ ધબરાટમાં ગરડ પડ્યો, એટલે હડી ગયો. જ્યારે તે મોટો પક્ષી ઉડી ગયો; તે વખતે સર્વે વેપારી ખુશી થતા, મહારી પાસે આવી હીરા સોંપવા લાગ્યા, પણ તેઓને હીરા ન મળ્યા, અને માંસના સોંદા બાંધ્યા ન્યા. તેટલેતો મહારા શરીરથી, સર્વે છોડવા લાગ્યો. ત્યારે સર્વે વેપારીવા, ધબરાટમાં પડ્યા કે, એ ભૂત હશે. ? એકજણ હીમતથી મહારી પાસે આવ્યો અને પુછ્યું કે તું કોણ છે, અને શ્યા ગાંઠે અહિં આવ્યો. જ્યારે

અને માણસ રૂપે તેણે જોયો, ત્યારે એવોતો યુક્તે તે થયો કે, જાણે
 હમણાં અને મારી નાખશે. તે વખતે મેં કહ્યું કે, જ્યારે મહાર' દુઃ
 ખ તમને મારમ પડશે, કે અહિં રજા માટે હું આવ્યો; અને કોણ
 છઉં; ત્યારે મહારા ઉપર ધણીજ દયા આવશે. આ બાહમાંથી કેટલા
 એક, હીરા સોંપી લાવ્યો છઉં; તે સર્વે માગસોતો આપીશ; તે અમૂલ્ય
 કીમતના મહારી ડેલીમાં બરેલાછે; તેટલું ફક્ત કોથળી તેને દબાડી.
 એટલે સર્વે વેપારી મહારી ચારે તરફ એકઠા થયા; તેવાને સમજવવા
 સર્વે ખુલાસો કહ્યો કે, કેવી રીતે ત્યાહ હું આવી પોહોતો. તે સર્વે સાં
 જળી અન્યથેન થયા, પછી તેવા પોતાની સાથે એવે ડોકાણે, અને બધું
 ગયા કે, જ્યાહ તેવાનો ઉતારો હતો. ત્યાહ જઈ બેઠા પછી, મહારા હી
 રા તેવા સર્વે જોઈ, ધણા અન્યથેન થયા; અને કેહેવા લાગ્યા કે, એટ
 લા મોટા હીરા, આજ મુખી હમે જોયા ન હતા; થોડે પેલા વેપારીને
 કે, જોના ધરમાં હું પ્રેરણો રહ્યો હતો; તેને કહ્યું કે એમાંથી જોટલા,
 તને જોઈએ તેટલા બીણીને ભે; તે બીણે જરાકે ઘીલગીર હું, થનાર ન
 થી. તે બહા વેપારી પાસે, કરોડોના હીરા મુકવાથી, ઘીલાન્ત તેણે ન
 ફેરવતા; કહ્યું કે હું શુ હરામ ખામુ છઉં કે, તારી મહાન્તે મેળવેલી
 મીલકતમાંથી લેવું. તેમાંથી એકપણ નથી લેવાર; તે વખતે ધણીજ
 સરમ અને લાગી કે, તેણે કેટલાક દિવસ મેં આજે હવું, તેના બદલા
 માં કંઈ પણ આવડું જોઈએ. તે વખતે ધણીજ બેઠોસ મેં કરી, તા
 રે તેમાંથી એક મોટા અને કેટલાક, નહાના નહાના તેણે ભીખાં;
 અને કહ્યું કે મહારી ખાકીવી, ઉમર માટે એટલા બચાછે. ખીજ
 મુસાફરીની જરૂર હવે અને ન રહેશે; તેના દરાવ એવો હતો કે, ગરુડ
 ના એક બે ફેરામાં, જોટલા હીરા મળે, તે ઉપર આધાર રાખતો; તે
 ઉપરાંત ખીજ ફેરામાં, તે ન જતો; તેમ તે સોબી કે મુતારો પણ ન હ
 તો. તેવી રીતે આખી રાત મહારી, અને તેના દુઃખની વાતો મલાવ

તા, તેની પાસે સુઈ રહેવો; તેણે ખીણ વખતે મહારા, ખુલાસા તેને ક
 હી સંભાળ્યો. તે ખાણમાંથી કશોડાના હોરા મળ્યા; તેની સંભાળ અ
 ને ધારતી રાખવા છતાં, તે વખતે એકીતો ખુશી ઉપજી કે, મનુ વહુના
 ચર્ચ ન શકે. તે સમયે એવી વિચાર કર્તો કે, એ ખરૂં છે અથવા સંપત્તિ
 તો ખરૂં છે. ખીણ દિવસે સર્વે વેપારીઓ મળી, ત્યાંથી માટા માટા
 સંધાના જ્યાં હર હતા, તે રૂદા ટાપુ તરફ ચાલ્યા; તે વખતે હ
 મારા ભાવેશ ધણી સારા કે, રસ્તામાં સર્વોની કોઈ રીતે, અડચણ ન
 થઈ. તે ટાપુમાં એક ભતના માડમાંથી, કપૂર નિકળતું સાંભળ્યું; તે એ
 વી રીતે કે માત્ર કરામે, તેને ખાંચા ખોડતો કેટલાક રસ, તેમાંથી મળે
 છે; અને તેની નિચે હરેક વાચણ પકડવાથી, તૂર્ત તે બરાઈ બચે; તેને
 તરફે સુકવેતો, તે બંધાઈને કપૂર થાય છે; તે માડ એટલું તો માટું થા
 ય છે કે, તેની છાયામાં એકસો માણસો, સુખથી બેસે; તે ટાપુમાં એક
 જનાબર, ગેડા નામે જોયું; તે હાથી કર્તો નહાતું અને, કાસથી માટું
 થાય છે; તેને નાક ઉપર એક સીમડું, એક હાથ બરોબર બાંધુ, માંસમાં
 મળ્યું જોયું જોયું; અને તે સીમડા ઉપર સફેદ, ચીતરતમણ્ડુ દેખાય
 છે; તે સિમડું માટા માટા હાથીના, પેટમાં જોસી આપ્યા હાથીને, પોતા
 ને માથે ઉપાડીએ; ધણી જ્યારે તેનું સાહી, અમે ચરખી વહીએ, ત્યારે તે
 ની આંખો ઉપર પડેલી, તૂર્ત ગેડા અધિજો થાય છે; તે વખતે કોઈ બહુ
 પક્ષી, ત્યાં આવી પહોંચે છે; હાથી સુધ્યા ગેડાને પોતાની જ
 ઝીમાં પકડી, ઉપાડી આવે; અને તેનું માંસ પોતાના બચ્ચાને
 ખાડે છે. તે બહુ રમડાના રમડા, ઘણાક ટાપુ અને મહેરા, હાથ ત્યાં
 હાથી દરવાજા જ્યાં મહારાહીરાઓની, સામમાં સાચી કીમત ઉપજતી હતી;
 ત્યાં કેટલું વેચી કે તેવમાં પેશ થતી, અપૂર્ણ વસ્તુઓ સાથે અડધી બદ
 લી કર્તો. તેની રીતે કુસાફરી કર્તો; રસ્તે ચાલતા ઘણાક ગરીબો, અને
 કીમતે મહારા બહામાંથી, કે ને માટી બહેને પેશ કરેલું હતું; તેમાંથી

ગાદી રકમ આપી, તેના દલીલ દાખલો. ફરતા ફરતા જ્યારે બસરે, અ
ને ત્યાંથી બગદાદમાં આવી પોહોતો, ત્યારે ખુશીથી દિવસ મુલાવવા બા
ગ્યો. ખીજી મુસાફરીનો ખુશાસો, સિંદબાદ કહી ચુકો એટલે, ૪૦૦
સિક્કા હિંદબાદને આપી; રવાનો તેને કીધો અને કહ્યું કે, આવતી કા
લ પાછો એજ વખતે, અહિં ત્યાંથી ત્રીજી મુસાફરીનો, ખુશાસો સાંભ
ળતો. તે વખતે સર્વે સભાસૂરો, અને હિંદબાદ વિદવા થયા, અને ત્રી
જે દિવસે ઠસવેજ વખતે, સિંદબાદના મહેસ સર્વે હાજર થયા.

સિંદબાદ વહાણવટીની ત્રીજી મુસાફરીનું જૂતાત.

આગલી વિષયિ અને દુઃખો, બેહુન મુસાફરીમાં નેરબા ભાગવ્યા
હતા; તે આનંદ અને શુખ થોડા દિવસ, ભાગવવાના કારણે હું જૂલો
મયો. ત્યારે સફરે જવાની ફરી તેવારી કરવા બાગ્યો. તે વખતે બમ
હાફી, મુસાફરીનો માલ ખસીદ કહી, બસરે બાઈ ગયો. ત્યાંથી ખી
જીએની સાથે મળી, એક વહાણે ચડાવ્યો; અને ગાદી સફરે નિકલ્યો.
ફરતા ફરતા કેટલાક શહેરોમાં, હમારો માલ વેચી ત્યાંથી, તરો ખસીદ ક
રવો, તેમાં પડેલો નફો મળ્યો. એક દિવસે પરમિયરની મરજીથી, હમારું
વહાણ તેમ્કાનમાં પડ્યું; તે વખતે વાદળ મેરાયું, વિલમ્બીના કડાકા જડા
કા સવા બાંધ્યા; અને એસેતો નોર ખન નિકળ્યા કે, હબમરમાં સુધી.
રહેલો ખુશી, આડે માર્ગે નીકળી ગયા. આમજ આમતા આકતા, કેટ
લાક વિપ્લવે એક ઠાણ હમી નેમ્યો; તે વખતે વહાણના જરૂર કામ મોટે,
તેજા સરો ઉપરથી બગર કીકું. જ્યારે તે ઠાણની આડે તરફ નાખુદાએ
નજર કીધો, મલમલને, તે રડવા બાગ્યો; તે સાથે વહાણના સર્વે,
ઉભાએને તે કહેવા લાગ્યો કે, આ ઠાણની પડોશમાં, બયાનક જંગલી

યોનું મીઠું રહેલાં છે; તેના શરીરે બાલ વાળ હોય છે; તે આપણા
 વહાણના સર્વે માણસોનો છત્ર સેનારા છે; હજુ સુધી તેઓ પણ દૂર છે,
 તોપણ તેઓની સાંધે, આપણે બડી શક્તા નથી; કેમકે તેઓની સંખ્યા
 અતિ મોટી હોય છે; તેમાંથી એકને આપણે મારશું તો, પતંગની તરેહ આ
 રે તરફથી, એકલા તેઓ ઘણાં આપણને, તૂર્ત મારી નાખશે. નાખુ
 દાનું તેટલું સાંભળી, હમે સર્વે મોટા જીવસહમાં પડ્યા. તે વખતે કેટલા
 કે ચોદ્યા કે, વહાણ પાછું ફેરવો અને કેટલાક તો, હાથીઆરે તૈયાર કરવા
 બાંધ્યા; તેથી પામક્રમ કરતાં હતા; તેટલે તો નાખુદાએ પ્રથમ કહ્યું હ
 ટું; તેથી રીતે હજારો જંગલી કે, જોના શરીરે બાલ વાળોથી ઢંકાયે
 હા; અને સવાગજ જેવા હોય; તેઓ ટોણેજ વહાણ તરફ, ઝડપથી
 આવતા જોયા, અને તેની પાછળ, સેંકડો ખીખ હતાં; તેઓ ક્રીનારે આ
 વતાજ; અપા અપ સમુદ્રમાં કૂદી, પાણીમાં તરીને વહાણની, આરે બા
 જી ધરી લીધી; અને આવ આવ શબ્દોનો એકસોતો, પોકાર કરવા
 બાંધ્યા કે, હમે તેમાં કંઈ પણ ન સમજ્યા. તે પછી વહાણના દોરડા
 ઉપર, એવી ચતુરાઈથી તેઓ ચઢી ગયા કે, પળવારે તેના પગ ઠરતા ન
 જણાતા; તે વખતે હમારા દુઃખનો, વિચાર કર્યો જોઈએ કે, તેઓ
 થી હમારો ખંચાવ, કેહેવી રીતે થઈ શકે; તે સાથે હમારામાં તેઓને, જ
 ઠાવવાની શક્તિ પણ ન હતી. સેવે તેવાએ વહાણના સડો ખાંધ્યા, અ
 ને ભંગરનું દોરડું કાઢી; વહાણને ક્રીનારે ધસડી ચાલ્યા. બ્યારે વહાણને
 મુકાફી જમીન ઉપર, તેઓએ બજ કરી ચઢાવ્યું; ત્યારે તો સર્વેને ઉભારી,
 તેના ટાપુમાં કે, જ્યાંહથી તેઓ આવેલા હતા; ત્યાં જ ખંધીવાળી રીતે,
 આરે તરફથી એકી પેઢીમાં હમે સર્વેને તેઓ બંધ બાંધ્યા. વહાણ ચાલ
 વમારા તે ઝપ્ત મોઢે, અગાઉથી બહારી ધારતી, સંખતા હતા; પણ હમારા
 અજાગે, તે જંગલીઓને હાથે પકડાઈ ગયા. જ્યારે તે ટાપુમાં ગયા તો,
 ફોજની કુમળી કુમળા, બાગીલા હજારો ઝાડો તરફ પડ્યા, રસ્તે ચાલ

તા કેટલાક ફોજો હોવાને મળતા, તે ખાધ જીવતા હતાં; અને એમજ ધાર
તા કે, હવે સર્વે મરી જશું. આમજ ચાલતા જ્યારે થાક્યા, એટલે હમ
સર્વેને પેરી, એક મોટા કીલ્લામાં કે, જ્યાં એક મહેલ ખંભાજી હ
તો; ત્યાં હમોને બંધ ગયા. ત્યાં જઈ જાયુંતો, માણસોના હાડકાનો મો
ટો ઢગલો થયેલો હતો; ઉપરાંત માટી માટી સીકે, ભોંઠાડાની પડેલી જોઈ
કે, તે માંસ જૂંજવાને રાખેલી હશે. ? કેટલાક સીકે જોતાજ, હમ બેસુધ
થઈ બોલે પછાડાયા. બાંખા વખત મુખી તે પીછીકધી, પૂજતા પડી રહ
યા; તેટલેતો રાત થઈ એટલે રડવા, પીડવા હમ સર્વે લાગ્યા. હમારો રડ
વાનો એટલો મોટો અવાજ, નીકળ્યા કે તે જોગાટથી, એકાએક તેનો દર
વાનો ઉપડયો, તેનો મોટો બપંકર અવાજ સાંભળ્યો. તે વખતે હમ સર્વે
અમકી હાંધ્યા. એક પળવાર ન ગઈ એટલે, તેમાંથી કાજો અને વિકાળ,
સ્વરૂપે એક મોટા મોહડાનો, અને તાડ જેવો, રાખસ બહાર નીકળ્યો; જો
ની એક આંખ કપાળે હતી; તે અગ્નિ જેવી લાલ ગ્રક ગ્રકથી હતી.
આચલા તેના હાંત અણીદાર, મોહમાંહિથી બહાર નીકળેલા હતા; નીચેનો
હોઠ તેની છાતી મુખી જાંબતો હતો; તે સાથે શુપડા જેવા બાંખા, અને પો
હોળા કાનોથી, તેની આંખો ઢંકાઈ ગઈ હતી. તેના પાવડા જેવા નજો
ગાળ, અને વાંકા ચિકારી પક્ષિવાની, રીતે નિકળુ હતા. તે બિહામ
ણા રૂપે રાખસને જોઈ, ફરી હમ બેસુધ થઈ પડ્યા; તેવી રીતે બાં
ખા વખત મુખી, મરણુ તોલ પડી રહ્યા. જ્યારે મુસ્લિમમાં આંખ્યા, અ
ને જાયુંતો, તે એટલે આવી કઈ, હમોને પુછતો હતો. તે પછી
સર્વેને જોના થયેલા જોઈ, હમારી તરફ તે આંખ્યો; તે આવતાજ દરએ
કને ઉપાડી, ફરવી ફરવી ચાંપવા લાગ્યો કે; જેવી રીતે બકરા અને જો
ડાની, ચરખી અને માંસ કસાઈઓ તપાસેછે. તે વખતે સર્વેથી ઘેઘેસો મને
તપાસ્યો; પણ ફક્ત હાડકા અને ચાંચડાનો, નખજો મને જોયો તેથી;
બોલે તૂટે પછાડી, પીળાઓને, તપાસવા લાગ્યો, સર્વેને તપાસતા, નાખુદા

મુખી જઈ પોહોતો, તેમાં સર્વેથી વખારે જાડો, માંસ ચરખી બરેણા તેને
 નોચો. ત્યારેતો ખુશીનો ચોકાર કર્તો, એક હાથે નાખુદાને પકડી,
 ખીન્ને હાથે મોહડાની સીક ઉપાડી, તેના માથામાં એવી જોરથી,
 ખાસી કે ખીજી તરફ, તેના મગમાંથી નીકળી; તે પછી ચંડાળ રા
 ખસે, ધણેક અગ્નિ સજગાથી, તેમાં તેને સેકી આપી; અને એટ
 લે જઈ મુતો; તે મુતો પછી એવોતો, ખીજામણી રખાતો કે, જાણે
 મોટું ગાડ, આડું પડેલું હોય, તે સાથે બંધમાં, એટસોતો ધોરતો
 હતો કે, જાણે હાથ્યા નખેતરનો, ગડગડાટ; સવાર મુખી તહિંજ પડી
 રહ્યો, હમ સર્વે તેની ખાસ્તીથી, ખુણે ખાચે બરાઈ, આખી રા
 ત પૂજતા હતા; જ્યારે દિવસ ચડ્યો ત્યારે, તે જાગ્યો અને ઉઠી
 બહાર ત્યાદથી ગયો; પણ હમાનેતો તહિંજ છુટા મુકયા. જ્યારે ધણે
 લાંબે તે ગયો, એટસે હમે ફરી રડવા, પીટવા લાગ્યા; હમાસ રડવા
 નો એટસો, હોકારો થયો કે, આખો મહેલ ગળખજી ઉડ્યો. તે વખતે
 ધણા માણસો, હમે તહિં હતા; અને હમારો વેચી તો, એખસો ત્યાહ
 રેહતો; તોપણ કોઈ ઉપાય એવો, હમાને ન મુજતો કે, તેના પંજીમાં
 થી છુટીએ. જ્યારે નાચાર થયા, ત્યારે સેવટે સર્વેનો જીવ, પરમશરને
 સોપ્યો કે, ઓ દીનદયાળ આ, આકૃતમાંથી તું, બંધાવનાર સમર્થછે.
 તેવી રીતે વિશ્વાસ રાખી, ખુશી થયા કે તેને ગમે તે કરે. તેટલે ખુબ્બ લા
 ગી માટે આખો દિવસ, તે જંગલમાં ફરીને કાઢ્યો, અને ફળ ફ
 જાવી ધાસ, પાંત્રા ઇત્યાદિક તોડી તોડીને, ખાંધાં એટસે રાત પડી.
 ત્યારે હમે ખારડું કે કોઈ, ખીજી જગ્યાએ જઈ રહીએ; કે સરદીથી આ
 પણે બંધાવ ધાય; પણ તે મહેલ સિવાય ખીજી, જગા કોઈ હમને
 ન મુજી; ત્યારે નાચાર થઈ આખરે; તેજ કીલ્લામાં બરાઈ ખેડા; રાત
 ના ફરી રાખસ મહેલમાંથી નિકલ્યો, અને હમારામાંથી એક માણસને,
 કે જે સર્વેથી જાડો ચરખી બરેણા હતો; તેને સેકી આઈ ગયો; અને

એટલે જાણ મુતો. ખીતો દિવસે જાગીને; તે જગારે બહાર ગયો, એ
 ટલે મહારો સંગાથી જોવા કે, આપણે સર્વે સમુદ્રે જઈ દૂંખી મ
 રીએ, કેમકે પાતરી સાંપસાન હાથે, મરણ કરી દૂંખાઈ બહારી. તે
 હું સર્વે જણા સાંભળી રૂપ મેઠા, પણ એકે કહ્યું કે કુસલમાની, જે
 મેઠા આપવાત કરવી કિલટું છે. મારે કોઈ ઉપાય એવો સોંપી જાય કે,
 આ મહાજા સાંપસાથી આપણે બચીએ. ત્યારે સર્વે પોત પોતાના મ
 નમાન વિચાર કરવા બાંધ્યા; તે વખતે એટલા સુખી, મનસુખા આલવા કે,
 એકે એકતો ખીતીએ ખીતો, એવી રીતે વિચાર કરતાં બાંધે વખત વહી
 મયો; પણ કઈ નિકરો ન થયું. ત્યારે તો એક ખીતીના, મિહ સમિ
 જોતા મેઠા. તેટલે વિચાર કરી, એવી કુદ્રિ મેં ખતાવી કે, સાંભળો જા
 હાથે તમે નજરે જુવોએ કે, આ સમુદ્ર કીનારે અનેક બાકડા, પાટક
 આ તથા દોરડાં પડેલાં છે; તેમાંથી થોડાક આપણે લઈ, તેના ચાર પાં
 ચ તગાપા નહાના મોઢા કરી, કોઈ કોઈએ સંગાડી મુકીએ; તે પછી
 સારો લામ જોઈ, ખીતી તરફ ચાલ્યા જશું પરમધારની મરણ હશે તો,
 આ દુખમાંથી છુટવાને, એ ઉપાય સરસ છે. એટલે ઉપાય કરતાં આજ
 મથી, આપણે સમુદ્રમાં દૂંખી મુવાતો, ઉત્તમ મણસે, કેમકે રાક્ષસના
 મોહમાંથી, તો છુટ્યું.

મહારો ખતાવેલો ઉપાય, સર્વેને પસંદ પડ્યો; ત્યારે સર્વે મ
 ખી તરાપા, એટલા મોટા કર્યા કે, દરેક ઉપર ત્રણ ચાર માણસો, સેહ
 લાપથી બેસી મુઠ થકે; તેટલે સાંજ પડી ત્યારે સર્વે, હમ પેલા કીલ્લામાં
 પાછા ગયા. જગારે રાત થઈ એટલે, પેલા રાજાના હથોડામાંથી, એક
 ને પકડી, અગાઉની રીતે ખાઈ ગયો; અને તેજ જગતએ મુઠ મહ
 યો. જગારે તેમો ધોરવાનો અવાજ; અતિ ઘોટા હજે સાંભળ્યા; તે વ
 ખતે હથોડામાંથી નથ માણસો, અતિ મનુર અને ખીલું હતા; તે અ
 ને દસમે દું મળી, એકેકી સંકિનો છેડા અગિમાં, ધગધમતો તપાવ

જા શ્રામ્યા, જ્યારે તે બ્રાહ્મ થયો ત્યારે તે છેડા રાખસની, આંખો ઉપર, સાંપજા શ્રામ્યા, તેની ઝડપ એટલા મુખી, ઉપરા કંપસી ચલાવી કે, તે તે આંધળો થયો, તે વખતની વેદન્યો, મોટા પોકારે રડવા, પિટવા તે બાગ્યો; એટલું જ નહીં પક્ષ પોતાનો, જમણો હાથ આંખો ઉપર મુકી, કાંઈ હાથ એટલાનો લંબાયો કે, હમાંસમાંથી કોઈ તેના હાથમાં, સપડાયતો કાચો જ આઈ જાય; તે વખતે હમ સર્વે નહાસીને, એવી જગાએ જ રાખા કે, જ્યાં તે આવવી ન શકે. જ્યારે તેને હાથ હમ ન બાગ્યા, ત્યારે તે બહારની રીતે ખરાડતો, કીલ્લાના દરવાજેથી, બહાર નિકળ્યો. તે વખતે બેસે કંઈ તેને ત્યાં જ છોડી, હમ સમુદ્ર કીનારે નહાસી ગયા; અને અગાડી કરી રાખેલા, તરાપા ઉપર ચડી ઉમિદ કીધી કે, સવાર થતા જ પાણીમાં તેને ચમકવી, ખીજે કીનારે નિકળી જશું. જ્યારે રાખસના હાથમાંથી, હમ છુટી નિસતે ધડીક મેઠા. તેટલામાં મોટા બપોર, જો રાખસે પેલા આંધળાને, મેહુંએ ધકડી કીનારે બાવતા નોયા; તે ઉપરાંત ખીજા અનેક તેની, આગળ પાછળ રોડતા હતા. તે સર્વને દૂરથી જોતા જ, હમાસ તણાપાને સમુદ્રમાં ઉતારી, મોટા વેગથી ચલાવી જઈ પાણીમાં ભઈ ગયા; તેટલે રાખસો કીનારે આવી પોહોતા; જ્યારે પોતાની ક્યાર્થથી, બહાર મચેલા હમાને જોઈ; મોટા મોટા પંથક તેઓ ક્રેકમા બાગ્યા. તે એટલા મુખી માર્યા કે, કેટલાક તરાપા ડુબી જઈ, ફક્ત એક જોની, ઉપર, હું અને જો સોખતી બેઠેલા હતા; તેટલા બંધ્યા, મોટા ઝમાટાથી હેલા હમ મણે, એંચો એટલે દૂર મચા કે, જ્યાં તેના પથરા આવવી ન શકતા હતા. તેટલે તે હમારો તરાપો મોટા સમુદ્રમાં જઈ પોહોતો; તે વખતે પથનના નોકે અને પાણીની શેઠેરે નિજે ઉપર થતા; ચત અને એક દિવસ, તેવી અવસ્થામાં રહેવા; સેવે ખીજે દિવસે એક, ટાપુમાં જઈ પોહોતા; તે વખતે ખુશી થતા ત્યાં ઉતરી, કેટલાક ફળો હમ ખાધા; એટલે થોડીક સામર્થ

આવી; ત્યારે સમુદ્રનેજ કીનારે, રાતના પડી રહેવા. જ્યારે અર્ધી રાત ગઇ, એટલે એકાએક સર્પોને, અવાજ સાંભળ્યાં. એટલે મહારી આંખ ઉઘડી ગઇ; અને જોવુંય તો, નારીવલીના બાડ, એટલા લાંબા સર્પો ઘીઠા. તે અવાજના મહારા, એક સંગાથીને પકડી, એવી તરેહથી ખાવા લાગ્યો કે, પ્રથમ તેને મરડી મસળી, તેના હાડકા પાસનાં ભાંગી નાખ્યા, તે પછી ભાસપર તેને પટકા, તે નર્મ કરી ગળી ગયો. તે દેખાવ જોઇ, ધણે ધળગટમાં હું પડ્યો. અને પીળા સંગાથીને, સાથે બર્ષ ત્યાહથી નહાસી ગયો. જ્યારે ધણાજ દૂર હમે ગયા, અને આ રે તરફ નજર કરીતો, ત્યાહ પણ માણસોના, હાડકાને ઢગળો, પડેલા જોયો; જેથી ખાત્રી થઇ કે, એટલાને સર્પો ખાઇ, ગયા હશે? તેના ઓળાજમાં હાડકા પાછા કાઢેથી, આ ધાટો ઢગલો થયોછે. ખાત્રી રહે લી રાત મીઠી ધાસ્તી, અને દુઃખમાં હમે યુગ્મરી; જ્યારે દિવસ ઉગ્યો, ત્યારે મેં કહ્યું, ઓ પરમેશ્વર ગઇ કાલે, રાખસના હાથમાંથી, છુટયા તો આજે, અજગરના કાંદામાં, ફસિ પડયા. એવી રીતે આજો દિવસ, મીઠી ધાસ્તી અને, ફકરમાં વસી ગયો. જ્યારે સાંજ પડી, ત્યારે જંગલમાંથી, થોડાક ફળ ખાઇ, એક જાંચા બાડપર કે, જોને હમે દિવસે, જોઇ રાખ્યું હતું; તે ઉપર ચઢી બેઠા. એક ઘડી ગઇ, એટલે તે જ સાંપને, અવાજ તે બાડની, નીચે હમે સાંભળ્યા; તે પછી જોવુંય તો, બાડના ઠડ ઉપર સર્પ, આવી મહારા સાથીને કે, જે ધણે જાંચે ચઢી ચક્ર્યો ન હતો; તેને પકડી ગળ્યા; અને ત્યાહથી આભતી પકડી; તે બાડ ઉપર સવાર સુધી હું રહ્યો, સારી રીતે તડકો પડવાથી, અપભૂતો નિમે ઉતર્યો; ત્યારેતો ખાત્રી થઇ કે, આજે રાતે જરૂર સર્પનો જાણ હું થઇશ. તે સર્પની આંખ, હું પણ ચઢી ચુકો છઉં. તે પછી જીવવાની, આશ્વા મેં છોડી, સમુદ્ર કીનારે ચાલ્યો કે, ત્યાહ જઈ રૂંપી થઈ. તે વખતે છાંયો.

કદિ ચડવા સુખપાળ, કદિ શિર નાર ઉચકિયે;
 કદિ ભોજન બહુ ભાત, કદી આન વિના અટકિયે;
 કદિ પાંચ પોશાક, કદી કોપિન નર નહએ;
 કદી સેવક નિજ સાથ, કદી કિંકર પણ યહએ;
 કદિ આપ સદાવત આપિયે, કદિ આપણુ મરે આડિયે;
 શામળ કહે સમગ્રી રામને, છત હાપત નહિ છોડીએ.

ઉપસા જાપો યાદ આવેથી, હિમ્મત ઉપજી કે, હરેક શંકટમાં ધીર
 રાખી, પોતાનો જીવ બંધાવેલા; માટે કુંજને નહી; અને પોતાની,
 સાંભાળ, પરમેશ્વરને સોંપવા; તેની સ્તુતી કરવા લાગ્યો. તેટલે તો શુભ્રક
 કે, તેથી બંધવાને કોઈ પણ, ઉપાય કરવો નોંધએ. તેના વિચાર કરતા
 ધારણ કે, જંગલમાંથી ભાકડા અને કાંટા, એકઠા કરી તેના, બોભા
 બાંધવા લાગ્યો; તે સર્વે બાંધીને તે જાડની, ચારે બાજુએ ગોઠવ્યા
 કે, જેમ કાંટાની વાડ હોય; તેવી બાંધી. એટલીતો જમી આને; ગીચ તે
 કીધી કે, સર્પને હું નોંધ શકું, તેવી ગોઠવણ કરતાજ, અંધાર થઈ,
 ત્યારે તો જાડ ઉપર, જાયો હું ચઢી બેઠા કે, તે મને નોંધ ન શકે.
 તેટલે પેલા સર્પ તહિં આવી, જાડની ચારે બાજુએ ફર્યો, પણ જપાહ
 નોય, ત્યાંહ કાંટાજ તેને બાકાય. હરેક કીલ્લાની બીત હોય, તેવી વાડ
 પ્રથમ મેં બાંધી હતી. આખી રાત સર્પે, મહેનત કરી કે, મહારો જીવ લે,
 પણ તેમાં આવવાને, રહેતો તેને ન જડ્યો; જંદરને નોંધ બીલાડી, સેંકડો
 ઉપાય, પકડવા કરેછે; તેવી રીતે સર્વે ઉપાય તેણે કીધા; પણ તેને હાથ
 હું ન લાગ્યો; એટલેતો સવાર પણ થયું. ત્યારે નિરાશ થઈ, ચાલતી તે
 એ પકડી. આખી રાત જંગરણ, અને ઝેરી ડુંકારાથી, એટલેતો ઝેર ચ
 ઢ્યું કે, હાથે પગે ધીસા હું થઈ પડ્યો; તે વખતે એથી, વિચાર ઉપજ્યો
 કે, આ જીવવાથી મરવું બહુ; જ્યારે ઘણીજ, દીલગીરી ઉપજી, ત્યારે જી
 વવાની, આશ્વા છોડી; સમુદ્રમાં ડુંખી, મરવા ફરી ચાલ્યો. રહેતો ચાલ

તા, પરમેશ્વરની ચાર ક્રીડા તો, તેની પૂર્ણ રૂપાએ, સમુદ્ર ક્ષીનારે, પોહોચ
તાજ, એક વહાણ, નજરે પડ્યું કે, તે સર્વે સડો ચઢાવી; મોટા બપોરો
થી ચાલેછે. તે વખતે મોટા ઘબ્દે, ધણીક હાંકી તેને મારી, અને પો
તાની પાછડી, લાંબા હાથે ફેરવી કે, વહાણના માણસો મને જોય; તે એ
ટલા સુધી ક્રીડુ કે, વહાણના નાખુદાએ, મહાગ હોકારા સાંભળી, એક
મછવો મને સેવા માકલ્યો; તે ઉપર ચઢી ઠાણે હું ગયો. વહાણનો નાખુ
દો, અને માણસો મને જોઈ, અજબેબ થયા, અને પુછવા લાગ્યા કે, આ
બચકર ટાપુમાં, શ્યા મોટે ચયો હતો; તેમાં અતિથિ વૃદ્ધ કે, જો સર્વેથી
પ્રભરગ હતો, તેણે મને કહ્યું કે, ધણા ભોકે પાસે, જાં સાંભલ્યું છે કે, મા
ણસ આનારાં, રાખસો આ ટાપુમાં રહેછે; અને તેવો માણસનું, કાચું
માંસ સેકીને ખાયછે; તે ઉપરાંત સાંભલ્યું છે કે, મોટા મોટા સર્પો, તેની
આજી આજીના, જમલમાં વસેછે; તેના ડરમાં દિવસે, તેવો સંતાઈ રહે
છે, અને રાતે બહાર ફરી, માણસોને ખાયછે. એવા બચકર ટાપુમાં, હું
જીવતો રહેવાથી, તેવો અચંબો પામ્યાં; અને જુખથી અતિથિ પીડાયસો,
ધનરાયસો મને જોઈ, તેવોએ ખવાડ્યું. જ્યારે પેટ બરીને, ખાવાનું
મળ્યું, ત્યારે ખોલવાની સામર્થ્ય, મને આવી; તેટલે કોટલા કપડા, મહા
રા જોઈ નાખુદાએ, પોતાના પોશાકમાંથી, એક જોડી મને પહેરવા આ
પી. તે સંતાપ કર્તા પહેરયા, પછી દુષ્ટ રાખસો, અને સર્પોના પંજી
માંથી, કેહવી રીતે બંચ્યો, તે દુઃખ અને વિપત્તિ, વિશિ વિસ્તાર પૂર્વક, ક
હી સંભળાવ્યું. તે પછી કેટલાક ટાપુઓમાં ગયા, છેલ્લે સિલહટમાં ગયા
કે, જ્યાં મળીયાગર, અને શુષ્કડના ગ્રાડો, થતા હતા કે તે કેટલાંક,
રોગો દૂર કરવાને, ધણાક ઓપડોમાં પડેછે. તે ટાપુ પાસે વહાણનું, બં
ગર નાખુદાએ ક્રીડું; તે વખતે સર્વે વેપારીયો, પોત પોતાનો માલ, વ
ચવા અને અદલી બદલી કરવા, જવા આવવા લાગ્યા. એક દિવસે
નાખુદાએ મને કહ્યું કે, ઓ જાઈ એક, વેપારીનો માલ, ધણા દિવસ

થી, મહારા વહાણે ચઢેલોછે; અને જાંબા વખતથી, તે મરી ગયોછે. તે ના માલની, અદલી બદલી કરતો, દેશ દેશ હું આવેશો છઉં; અને ઉમ્મદ રાખુએ કે, જ્યારે તેના શેઠમાં જઈશ, ત્યારે નફા સાથે, મુદલ નાણા તેની ખેરી, છોકરાઓને આપીશ. આ ટાપુમાં તેનો વહીવટ, અમાર વા તને સોપુછઉં. તારી મહેનતનો બદલો, તેના વારસ પાસેથી, અમાર વીશ. નાખુદાની મહેરબાની, થયેલી જોઈ, તેના ઉપકાર માન્યો; અને મનમાં ધારણું કે, આવા નરસ વખતે, કામી મને લગાડ્યો, તેનું બહું થાય. તેટલે નાખુદાએ, પોતાના મહેતાને કહ્યું કે, પેલો પડેલો માલ, આ માણસને સોપ. તેણે જવાબ આપ્યો કે, માલ ધણીનું નામ શુ હતું; કે તે વેપારીને ખાતે; બખી એને સોપું. નાખુદાએ કહ્યું કે, તું શુ બુલી ગયો, તેનું નામ સિંદબાદ, વહાણ વડીછે. મહાર નાં મ સાંભળતા, ધણી ખુશી થતા, એટલેતો કુલ્યો કે, ને જગ્યાએ ખેંસો હતો, ત્યાહ હું ન સમાયો; અને નાખુદાનું માહ જોવા લાગ્યો; તેને સારી રીતે જોતા, મં ઓળખ્યો કે, ખીજી કુસાફરીના, એજ નાખુદાછે. તે વખતે તલાવ, કીનારે સુતો મને મુકી, ત્યાહથી વહાણ હંકારી ગયો હતો; પાછો ચઢવાની રહા ન જોઈ; ત્યારથી તે મુવેસો, મને ધારતો હશે. ? હવે તો જાંબા વખત, તેને વહી ગયો, મારું ચંકટ મં ઓગવેથી, રંગ રૂપ મહાર, બદલાઈ ગયુંછે. એતો ધણુંજ અજાયબછે કે, બેહુએ એક ખીજને, ન ઓળખ્યાં. તે વખતે નાખુદાને મં કહ્યું કે, તે માલ શુ સિંદબાદનોછે; તેણે કહ્યું કે હા; તે નોજછે; તે બગદાદ શેઠનો, રહેવાસી હતો; અને બસરેથી વહાણમાં, માલ લઈ તે ચઢ્યો હતો; એક દિવસે, ટાપુને કીનારે દુબ, તાજુ આને મીડું પાછી સેવા, વહાણ માંગરણું હતું; ખીજ વેપારી સાથે, તે ટાપુમાં સિંદબાદ, પણ ગયો હતો, વહાણે સર્વે વેપારીયો; પાછા આવ્યા; પણ નથી જણાવું કે, તેનું શુ થયું. ચાર વડી મુખી, તેની ગહા મં

હ, તોપણ તે ન આપ્યો; અને પવન સારો નિકળવાથી, મહારો ઉપાસ
 ન રહ્યો; ત્યારે વહાણનું લંગર; ઉપાડી ચાલતા થયા. મેં તે વખતે
 કહ્યું કે; પાકો વિશ્વાસ તમાને છે, કે તે મરી મર્યા. નાખુદાએ જ
 વાળ આપ્યો કે, તેમાં શુ સંધિ; હું તો તેને મુવેલા જાણુંચ. ત્યારે મેં
 કહ્યું કે, આંખો ઉપાડી દયાન ધરી, મહારી તરફ તમે જુવો કે, હું
 સિંદ્યાદ વહાણવટી, છઉ કે નહી. એક તમાવને કીનારે, તે વખતે
 હું સુષ રહ્યો; અને કોઈ વેપારીએ કે, ખલાસીયોએ, મને ન જગાડ્યો.
 જ્યારે મહારી આંખ ઉપડી, અને જોવુંચ તો, ત્યાહથી વહાણ, ચા
 લ્યું મયું. તેટલી વાત સાંભળી, નાખુદો ઘોડી, દીલગીરી સાથે, વિ
 ચારમાં પડ્યો, અને મહારી તરફ, સારી રીતે જોઈ, બોળખી પરમેશ્વ
 રનો, ઉપકાર માન્યો. એટલુંજ નહી પણ, તુર્ત મને બેટી બોલ્યો કે, બા
 ધ તમે ખરાજ, સિંદ્યાદ છો. જ્યારે મળી બેટી, ખુશીનો પોકાર, થઈ
 ચુકો એટલે તેણે કહ્યું કે, આ સવં માલ તમારો છે; આજ સુધી મેં,
 તેની સંભાળ કીધી, અને દરેક ઠેકાણે, વેચ્યું હીજ; તેના નફા સાથે, હું
 તમાને સોપુછઉ. સર્વે માલ મળતા પછી, તહિંથી ખીજા કાપ્યો ફ
 રયા; ત્યાહથી લંગર, તજ, ઇત્યાદિ માલ, ખરીદ કીધો. તે પછી દૂર
 દૂર દેશીની, મુસાફરી હમે કીધી, તેમાં એક જગાએ, એકલા માત્ર કાછ
 બા જોયા કે, જેની લંબાઈ પોહોલાઈ, પચાસ હાથની હતી; તે સાથે
 અબમેળ તરેહ, તરેહના માંછલા જોયા કે, માયની રીતે દૂધ, તે આપ
 તા હતા; પણ કાછબાનું ચામડું, એવું તો ચખત થતું કે, તેની દાલ ખ
 ને છે. કેટલાક માંછલાતો, ઊંઠ જોવા રમે રૂપે, મોટા જોયા. એવી રીતે
 ફરતા ફરતા, ખસરે થઈ ખગદાદ, શહેર ગયા. એ મુસાફરીમાં, એટલા
 નફો મળ્યા કે, જેની સંખ્યા ન ગણાય. પોતાને ઘેર, જીવતા જ
 ગતો પોહોતાથી, પરમેશ્વરનો, ઉપકાર માન્યો. તેની ખુશીમાં ગરીબો, આ
 ને ફકીરોને ઘણુંક ધન આપ્યું. તે વખતે મહારી પાસે, ધણીક દાલત

હતી, તેમાંથી ઘણાક મુંદર, ગેહેલા અને આનંદકારી, જલ્દીથી ખરીદ
ક્રીધી. સિંદખાદે ત્રિજી મુસાફરીના, ખુલાસો કહી સંબળાવતાજ,
(૪૦૦) શિકકાની કોથલી મંગાવી, હિંદખાદેને આપી; અને ખીજે દિવ
સે ફરાવ પ્રમાણે, આજવાનું નોતર તેને દીધું; કે ચોથી મુસાફરીનું, વૃ
તાત સંબલાવે. હિંદખાદે અને ખીજ સંબાસદો, ત્યાહથી તેજ વખ
તે વિદયા થઈ, ખીજે દિવસે સામના, સર્વે બેબા થયા. જ્યારે ખાઈ
ખી પરવારયા, ત્યારે સિંદખાદે ચોથી, મુસાફરીના ખુલાસો, જાહેર કર
વા લાગ્યો.

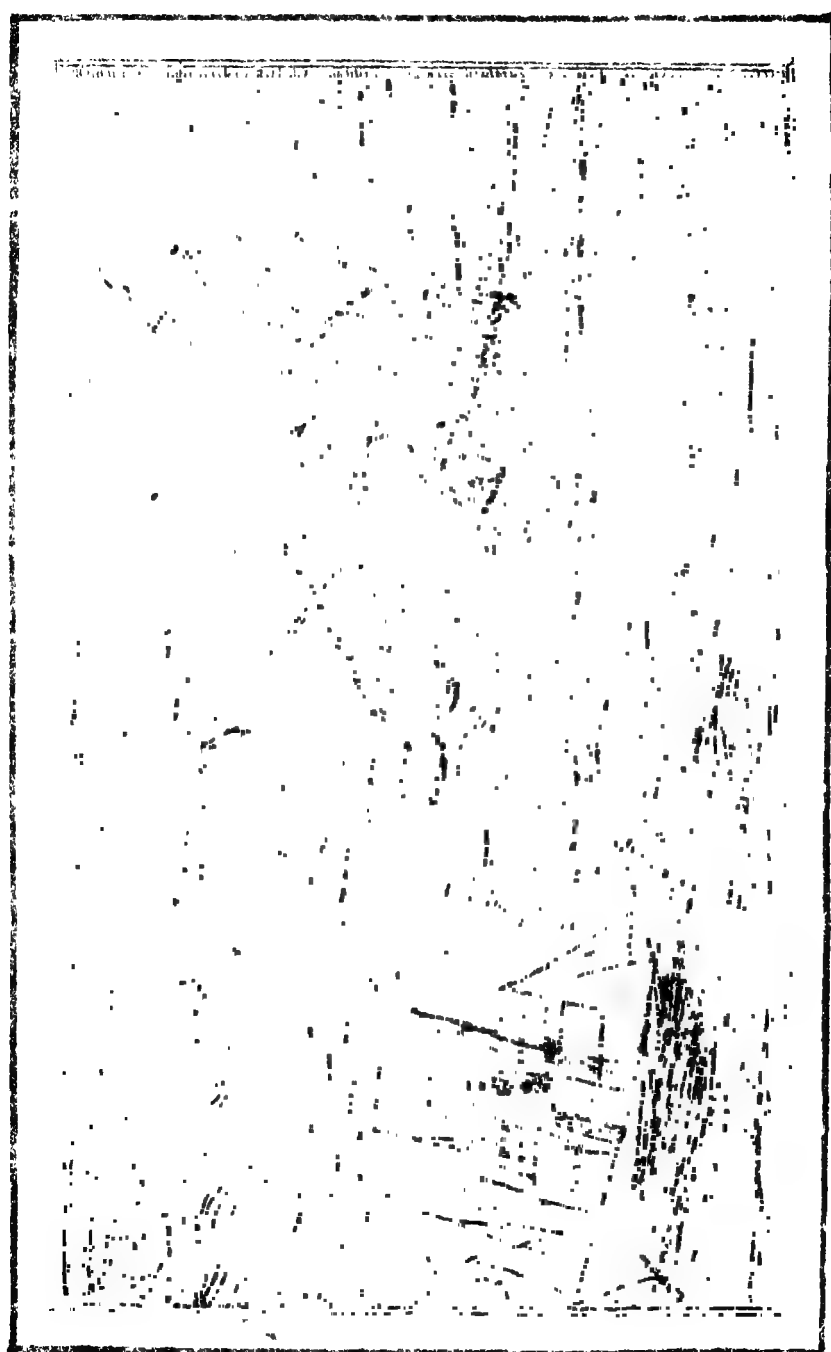
સિંદખાદે વહાણવટીની ચોથી મુસાફરી.

જ્યારે આનંદથી, પોતાના ધરમાં, બાંખા દિવસ રહ્યો, તેથી સર્વે વિ
પત્તિ બુલી ગયો. દુનિયાની અજબબેજ, વસ્તુઓ ધણીક, પરદેશમાં હોવા
થી, અને ખત દોલત, એકઠી કરવાની બાબતે, ચોથી મુસાફરીની, તૈયારી
કરવા લાગ્યો. તે વખતે કેહેવી કેહેવી, જલ્દીથી ખરીદ ક્રીધી કે, જોનો દૂર
દૂર દેશમાં, સારો ખપ થતો. તેવા સર્વે માલ એકઠો કરી, પારસ નદી
તરફ ચાલ્યો, રસ્તે ઘણાક શહેરો, અને ટાપુઓમાં ફરતા, એક બંદરે જ
ઈ પોહિતો, ત્યાહથી પાછો વહાણે ચઢ્યો, એટલે હમારું વહાણ, તેશફર
દ્વીપની, પૂર્વ દિશા તરફ, આફ્રીકામાં જઈ નિકળ્યું. એક દિવસે વ
હાણને, ઝપાટો એકાએક, બાગતાજ એક પડખું, એવુંતો દખાડું કે, ના
ખુદા તે વખતે, ધબ્ધાર્થ નાચાર થયો, અને ખલાસીયોને કહ્યું કે,
આ તોફાન યાદે સંબાળો. તેવાએ કેટલોક, સંબાળ રાખ્યો પણ, ગેહેમ
ત સર્વે ફેકટ ગઈ; તોફાનના જોરે, સડો ફાટી, કટકે કટકા થયા; અ
ને નાખુદાના હાથમાં, વહાણ ન રહેતા; ધસડાર્થ ખડક સાથે, અડ
ડી કટકે કટકા થયા. તેજ વખતે ખત દોલત, અને માલ મળા સહિ

ત, સર્વે માણસો સમુદ્રમાં, ડૂબી ગયા; પણ સારા બાંધગે, મારે હાથ પાટીયું મળ્યું; તેને આસરે થોડાક, વેપારી અને હું, તરતા તરતા, એક ટાપુ સાંભળે દેખાતો હતો, ત્યાહ જાડી મેલે-તે, જઈ પોહોતા; ક્રીનારે જવા પછી, રખડી રઝળી વનકુળે આંધા, એટલે થોડીક શક્તિ હોતો આવે. રાતના તહિંજ, પાછા આવ્યા કે, જ્યાહથી સમુદ્રના, માનવે બહાર, હોતો કાઢવા હતા; તે જગ્યાએ પોતાના, અભાગ ઉપર, રડી પીટી મુઠ રહ્યા. ખીજે દિવસે ત્યાહથી ઉઠી, અહિં તહિં રખડી, અતિથિ અનુભવ થયા; એટલામાંતો બસુક, હબશિયો એકાએક આવી, મેંડા અને બકરાયોની, રીતે હોતો ખેરી, હમારા બાગ પાડી, પોત પોતાને ઘેર, હાકી ગયા. મહારા પાંચ સંગાથી, અને હું, એકને બાગે આવ્યાં; તેણે ખંડીચર ધરમાં, હોતો રાખ્યા; થોડીક બાજુ પાસે, હમારી પાસે કુકી, ઇસારતે બતાવ્યું કે, આવ. મહારા સંગાથીયો, તેની ઇસારત સમજી, પેટ ભરી ખાઈ ગયા; તે ખતાજ તેના કેકુ ચડેથી, મસ્તાન અને બેસુધ થયા. તે પછી હબશિયોએ, બાકેલા ચોખા સાથે, બોપરા નું તેમ મેળવી, હોતો ખવાડવા બાગ્યા કે, તેથી હોમ જાડા, ચરખી ભરેલા થઈએ; એટલે મારીને તેમો ખાય. તેના બેદ વિશે, મારા સંગાથી ન સમજવા, તેથી જાડી ખુશી સાથે, અને સ્વાદે, પેટ ભરી ખાવા લાગ્યા; પણ થોડું થોડું હું ખાતો, કે જોથી જાડો ન થાયું; તેમ મેં પલ્લુ નહી. તે ટાપુમાં હબશિયો, તેથી રીતે સેંકેએ, માણસોને પકડી, ઉપથી રીતે એખા, અને તેમ ખવાડી, જાડા મસ્તાન બતાવી, ખાઈ જવાનોજ, ધણી કર્તા હતા જ્યારે એવી, જાડી આકૃતમાં, આવી પડ્યા; તે અફસોસમાં, થોડું ખાધાથી, અતિથિ હું તવાઈ મયો; એ દેસેતો મહારા શરીરમાં, ફકત હાડકા અને ચામડાજ, બાકી રહ્યા. મહારો દેખાવ, હબશિયો જોઈ, ચરવા અને છોડયો કે, અહિં તહિં રખડી, તરેહ તરેહના ફળ, મેવો ખાય અને જાડો થાય. તેને સ્વાધીન

રસી, એટલા સુધી, તહિંજ ફરયા કીક કે, જ્યાહ સુધી મને લાગે ક
 ઓ; એટલે તહિંથી આલતી પકડી. તે વખતે એક ડાઘો, મહારી રમે
 વાળી કર્તો હતો; મને નહાસતો નોખ, તેણે ધણેક પોકાર કીધો; પ
 છું પાછું ન જોતા, પોતાનો છવ, હાથમાં બર્ધ નાઠો. તે વખતે
 કકત ડાઘો, તહિં હતો, અને ખીજ પોત પોતાને, કામિ લાંબે જગજગમાં
 ગયેલા હતા. સાંભળના હબશીયો, પાછા આંખા, ત્યારે નહાસી જવાનો,
 સમાચાર મહારો, સાંભળી સોખવા લાગ્યા; તેટલેતો તેયોની, હદ વટાવી
 ધણેક, લાંબે હું નિકળી ગયો. રસ્તે દોડતા જ્યારે, હું ઠાકતો ત્યારે, હ
 રેક ઝાડની નિચે, ધડી પગ વિસામી બધ, દોડવાનું પાછું ચર કર્તો. એ
 વી રીતે એક આઠવાડયું નાઠો, જ્યારે ખૂબ, તરસે આકળાતો, ત્યારે નારિ
 યજ તોડી, તેનું પાણી પીતા; અને તેનો ગર ખાતો; તેથી ખૂબ
 તર્સ ન લાગવી. શેવટે આઠમે દિવસે, દૂરથી ફરીઆનો, કીનારો નોયો,
 તેજ તરફ ગયો તો, કેટલાક સફેદ માણસો; તહિં મચીના, ઘણા વિણતા
 નોયા; તે ખેતર કાળા મચીના, ઝાડોથી ભરેલું હતું. ત્યાહ જર્ધ ધ
 ણે ખુશી થયો, ત્યારે વગર બિહીકે, તેની પાસે હું ગયો. તેયો પલુ નો
 તાજ, મહારી તરફ, દોડી આંખા; અને અરખી બાપામાં, તેણે પ્રછયું
 કે, તું આહિં કહિંથી આંખો. પોતાની બાપા, ધણે દિવસે સાંભળી,
 જખારે ખુશી થયો. ત્યારે વહાણ ભાંગવાનો, હબશીયોના ટાપુમાં, પક
 ડાઇ જવાનો, ખુલાસો તહિં જાહેર, મં કીધો. તેટલું સાંભળી, તેયોએ
 કહયું કે, તે હબશીયો તો, માણસોને ખાનાચહે; તેના હાથે કેહેવી રીત,
 તું ખંચ્યો. ત્યારે જૂએ મચી, નહાસી આવવાનો, ખુલાસો પણ, કહિ
 સંભળાંખો. તે દુષ્ટોના હાથમાંથી, છવતો આવેલો અને નોખ, તેયો
 અતિથે અજબેજ થયાં. તેની ખુશીમાં જ્યાહ સુધી, તેયોનું કામ પુર
 થયું; ત્યાહ સુધી ફેરવી, ફેરવીને જાતો; મહારી પાસે કસવતા, તેટલી ધ
 ડી તેયોની પાસે, હું બેસી રહ્યો. તે પછી તેયોની સાથે, હું પણ

વહાણે ચઢ્યો; એટલે જ્યાહથી, તે આવેલા હતા. તે ટાપુમાં જઈ પોહ્યા
 તા. તેનો રાજા ધણી ખુશ, મીઠાજનો અને દયાળુ હતો; તેની પાસે
 મને લઈ જઈ, તેઓએ ઉભા કીધા. મહારા દુઃખનો, ખુલાસો તેણે પુ
 ણી, અતિથે અજાયબ થયો; એટલે ઉત્તમમાં ઉત્તમ, પોતાક મને આ
 યો; અને મહારી ખરદાસ્ત રાખતો. તે ટાપુ વસ્તિ ભરેલા, ધણી મોટા
 હતો, તે સાથે ધણીક જણસો, વેપાર લાયકની, તહિં ઉપજતી હતી. તેથી
 ધણીક વેપારીઓ, હમેશા આવી; તરેહ તરેહનો માલ, તહિંથી ખરીદ કર
 તા; અને ખીજા દેશોમાં, લઈ જઈ વેચતા; અથવા અદલી બદલી કરતા.
 ધણીક વેપારીઓને, આવના જતા જોઈ, ધણી ખુશી હું થતો; અને
 દેશ જવાને મરજી કરતા. તેટલેતો તહિંના રાજાએ, પોતાનો એક સભા
 સદ, મને બનાવ્યો; જ્યારે તેનું કામ કાજ, સારી રીતે કરતા, તેથી અ
 તિથે કૃપા કરી, આનંદમાં મને રાખતો. તહિંના રહેવાસી એવાતો, હ
 બી મળી ગયા કે, પોતાનો દેશી મને સમજતા. તે રાજાના શહેરમાં, હમે
 શા ફરતા, મોટી અજાયબી, એક જોઈ કે, રાજા અને રૈયત, જીન લગા
 મ વગર, પોતાની સવારી કરતા. એક દિવસે રાજાને, મેં પુછ્યું કે, અહિં
 નાં માણસો, છુટા પોડાપેર, શ્યા માટે બેસેછે; તેવી રીતે બેઠા પછી, બા
 યેગનોગે, તે ચમકેતો પડી જવાની, ધાસ્તી રહેછે. રાજાએ જવાબ આ
 ય્યો કે, અસહ્ય હમારી, એવીજ રીત પડીછે, તેનો કોઈ ઉપાય હોયતો
 કર. તેજ બખતે એક, કારીગરને બોલાવી, તમૂનો ખસરી, મેં બતાવ્યું
 કે, તું એવી રીતે લાકડાંનું, ઓગીર બનાવી લાવ. મહારા હુંકમ પ્રમા
 ણે, શુધાર કરી લાવ્યો; તે ઉપર ચામડું, અને બંજકતો, કીનખાખ, ત
 થા અનંદસ, મઠાવી સોબાવાન કીધું. તે પછી હુદાર પ્રાસે, પાવડા
 અને લગામનું, ચોકડું કરાવ્યું. જ્યારે મહારી મરજી, પ્રમાણે સર્વે
 તેવાર થયું; ત્યારે એક પોડા ઉપર, સર્વે મોંઠવી; તેને રાજા સભામાં, લ
 ઈ ગયો; તેને જોતાજ, ધણી ખુશી રાજા થયો, અને તે ઉપર, સવારી

કીધી. નવી સોય મેં કરી, તેના બદલામાં સંભળ્યો, મને ખુશી કરવા, ઉત્તમમાં ઉત્તમ, વસ્તુઓ અને મોટી, સંખ્યાનું જન આણું. તે ઉપરાંત ત અગાઉ, મહારા ઉપર પ્રીતિ હતી, તેથી વધારે કરવા તે બાળ્યો. તે પછી ધણાક જીન, અને બગામ; રાજના કુટુંબ પરીવાર, અને વજીર તથા અમીર, ઉમરાઓ મોટે મેં બનાવ્યા; તેમણે તે ખરીદ કરી, તેના બદલામાં મોટી, રકમના ચીપાસો, અને અમૂળ વસ્તુઓ, મને આપી; ઉપકાર માન્યો. તેજ પ્રમાણે આખા, શહેરના રહેવાસીઓ, પણ મોટી આબરૂ, મને આપતા.

રાજાએ ખાંનગી, એક દિવસે મને કહ્યું કે, પ્રીતિ અને મોહાબત, અતિથે હું રાખુ છઉ; તેમજ મહારી, રેયત અને સભા, તારી બુદ્ધિ ઉપર, ધણી ખુશીએ; એટલુંજ નહી પણ, તેઓના મોટા ખ્યાર, તે મિજબ્યો છે. હવે એક ઉમિદ હું રાખુ છઉ, તે વિશે નકાર ન બહુશ્ચા. રાજાનું તેટલું સાંભળી, અરજ મેં કરી કે, જે વિચાર આપનો, મહારે મોટે હશે, તે લાભ બરેસા, અને ઉત્તમ બહુમત; તેથી આપનો હુકમ, શ્યા મોટે ટોડું. રાજાએ કહ્યું તારા બગન, અહિં કરવાને મહારી મરજીએ; જેથી હમિશા તું, આનંદમાં રહે; અને આ શહેર છોડી, ખીન્ને ઠેકાણે ન જાય. રાજાનો હુકમ ખુશી સાથે, મેં કબુલ રાખ્યો; ત્યારે તેણે પોતાના, મહેલમાની એક છોકરી કે, જે અતિથે બુદ્ધિવાન, અને રૂપાળી તથા સફુમાર હતી; તેની સાથે મહારા લગન કીધા. સર્વે કીરયા બમનની થઈ, એટલે મહારી સાથે, ખુશીથી તે રહેવા લાગી. બગદાદ શહેરમાં, જે આમલા યેરી છોકરા હત; તેની મહેબત માદ આવેથી, તે હિં જવાની ઉમિદ, વારંવાર મને થતી. તેરી ચીતે કેટલાક, વરસ વહી ગયાં; પણ ખુશામત, અને પ્રીતિ એટલીતો, નહી યેરીની વધી કે. તે ઉપર હું મોહીજ પડ્યો; અને બગદાદના કુટુંબ, પરિવારને બૂલી ગયો. એટલુંજ નહી પણ, અડોસ પડોસના પુરુષો, યેરી છોકરાયો

સાથે, અને મોટી પ્રીત બંધાઈ. સિટલામાં એક પરાસલ કે જોની ઉપર મહારી ધણી પ્રીતિ હતી; તે બાલ બાથે, બાળની પડી, તેને માટે બાલક હોવા, તેના ધણીએ કીધું; પણ તે સારી ન થતા, મરણ પામી. જ્યારે બની એવી મરણ પામી; ત્યારે તેના ધણી પાસે, રડતો પીડતો હતું. મૃત્યુ; તે યજ્ઞોએ તેને, અગ્નિએ આસોસ કર્યો, એ જોયો; ત્યારે તેને ધીરજ, આપવા હતું જાણ્યો કે; તમારી હયાતી, પરમશ્વર રાજે, અને જાંબી મુક્તિ સુધી, આપણે જીવતાં હયુ તો, બીજી એવી ધણી મળશે. તેણે સાંભળતા, તેણે જવાબ આપ્યો કે, તમે આશ્વાસ અને જીવવાનો આપો છો, તેથી ઉભટું હમણા થનાર છે. તે વખતે એકાએક, ધભરાટમાં હતું પડ્યો કે, એવું બાલવાનું કારણ થું. તેણે કહ્યું કે એક, અથવા અધી પડીનો, હતું પડેલો જીવ. તેનું અભયેની બરેલું, બાલવું સાંભળી, અને વધારે ધભરાટ થયો. તે વખતે જ કહ્યું કે, એટલા હિંમતવાન, અને બાહ્ય થઈ, એવા શબ્દો રૂપા માટે બોલો છો; પરમશ્વર તરફ ને, ચિરંજીવ રાજે; અને આપણી, દોસ્તી સંઘ કાચેમ રહે. તેણે કહ્યું આ દોસ્ત, મહારી આવરણ, હવે પુરી થઈ. પરમશ્વર તને જીવતો રાજે; આ મુલેલી મહારી, પાડીની સાથે હતું પણ, જીવતો હમણા કબરમાં જઈસ; હસારા વડાવોળી, એવી રીત ચાલતી આવી છે. તે ઉપરાંત આ શહેરમાં, એવી રીત છે કે, હરેક એવી અગાઉથી, મરેતો તેની સાથે, તેના ધણીને જીવતો ડાટે; અંગર પ્રથમ ધણી મરેતો, તેની સાથે તેની એવીને, જીવતો ડાટે છે. તેથી ડસવ અસહ્ય, રાજ અને રૂપ ત, માટે આસંધિ. તેમાંથી હવે મને કોઈ, બચાવી શકેતો નથી. અહિં ના રહેવાસી, એ કેશવને મળ્યું, પડી મહા છે; અને સર્વે પુત્રી સાથે, તે પ્રમાણે વર્તે; કોઈ તેથી ઉભટું, ચાલવું નથી. તેથી અભયેમ રીત, ત્યાંની સાંભળી, મહારીતો મુક્તિ મુક્તિ, ઉડી મઈ; ત્યારે અનેક વિચારમાં પડ્યો. જાણે બાકડા કે, પંથરની સૂતિ હોય, તેવી રીતે સ્થિર થ

ધ પડયો કે, હાથ ત્યાહ હાથ, અને પગ ત્યા પગ; આંખનું ચાપણ, જી
 ખનું ન હતું. તેટલેતો મિત્રો, સમાવહાલા અને અરોહી પ્રેમીઓ
 તેને કહ્યું નાખવા, સાથે બધા આવ્યાં, તેઓ આવતાજ, સુવેળી ભેટીને,
 તરેહ તરેહની; ખુશબી અને અચર, લગાડી નવાડી જોવાડી, ઉત્તમમાં
 ઉત્તમ, ખેશક પ્રદેશઓ કે, નેપી ચીતે લગાડને, દિવસે શણગારેકે; તેથી
 ચીતે સબ્બવી, માંચડા ઉપર ખુલ્લી, ખેસાડી આમળ અને પાછળ, કેહ
 લાક ઉપાડનાર સાધ્યા. તેની પાછળ તેના ધણી, રડતો અને પીટતો,
 ઝાકતો ખેશક, પહેરી આવ્યો. તેની પાછળ સર્વે, માણસો સાબતા,
 મોટા પહાડનો, એક રસ્તો લીધો. ત્યાહ જઈ તેની જોહનો, મોટો મ
 ધર ઉપાડી, અને મૂરડાની, સર્વે જણસો સાથે, તેને ટાંકામાં ઉતારી,
 તેની સર્વે કીરયા, તેના ધણીએ કીરી. તે ધણી આવેલા સર્વે માણસો
 ને, મળી ભેટી સલામો કરી, રળ તેણે માગી; તેઓએ સહા ખુશીથી
 રળ આપી; અને તેને માટે, પરખેશરની સ્તુતી કીધી; એટલે પાછીને
 એક ધડો, અને સાત રાટલા, સાથે બધા માંચડા ઉપર બેઠા. તે જોવા ભે
 ઠા એટલે, તેની ખેડીની ચીતે, તેજ ટાંકામાં, માંચડાં સુધા ઉતાર્યો.
 તે પહાડ કોતા, ધણી લાંબા ખેહોષો, સજ્જ કીતારે, મળેસો હતોજ
 તે સાથે ટાંકાની જોહ, ધણી જોડી અને લાંબી હતી. જ્યારે મેહું થ
 ડયા, એટલે સર્વે રડી પીટી, જોહને પથર, પાછો ઠાકી; ત્યાહથી ચા
 લતા થયા.

એવી ખરાબ ચાલ, જ્યારે જો નોઈ, ત્યારેતો ગ્રામ, બલગટમાં
 પડયો; અને ખીહવા લાગ્યો, પણ ત્યાહના રેહવાસીયોસો, તેઓની આ
 લ, ધણી પસંદ કર્યા. એક દિવસે ત્યાના રાગને, જો કહ્યું કે; રાગ
 ખીમજ, અહિંના ચીવાજથી, ધણી હું અભયેન થઈ, હું બલગટમાં
 કે, સુવેળા મણસની સાથે, જીવતાને સ્થા માટે ગયેકે. સેંકડો રોગીમાં,
 મુસાફરી થઈ કીધી; પણ કોઈ કોઈ, ઉમડી ચીત, એવી જો નોઈ ન

થી; તેમ સાંભળી પણ નથી. રાજાએ જવાબ આપ્યો કે, એ સિંદ્યાદ અસહ્યથી; એવીજ રીત અહિં પડીછે; તેમાં કોઈ રીતે, ફેરફાર નવો થઈ ન શકે; તે ડરાવથી હું, બંધાયેલો છઉં. પરમિથર ન કરે, અને અહિંની રાણી, મરી જાયતો; તેની સાથે હું, જીવતો ડટાઉં. રાજાનું તેટલું સાંભળી, ધબરાટથી હું, બોલી ઉઠ્યો કે, આ નામદાર તે ડરાવ, પરદેશી ઉપર, પણ ચાલી શકે ? પણ મુછમાં, હસીને બોલ્યો કે, તે માં શું સંપેહ. એ ડરાવથી પરદેશી, જુદા પડી ન શકે. રાજાનું સાંભળી, અતિથે ધબરાયો; ત્યારે ધાસ્તી અને, વિચારમાં રહેતો કે, એવું ન બને કે, મહારી બેચી મરે, અને તેની સાથે, જીવતો હું ડટાવું. હાથ અફસોસ કરતો, કેટલાક દિવસ વહી ગયા, એટલે થોડીક ખીરજ વળી; ત્યારે મહારું રક્ષણ કરવા, પરમિથરને સોંપું. થોડા દિવસ પછી, મહારી બેચી, એકાએક ધણીજ, આભરી પડી, તે બોમતા બેલતા, મરણ પામી; તે જખતે એટલોતો, અફસોસ મને થયો કે, આ જીવતા ડટાવવા કરતો, હજીયો મને, ખાઈ જતોતો, બહુ સારું થતે. તેટલોતો ત્યાહનો રાજા, થોતાના અમીર, ઉમરાવ સાથે, મારે પેર આજ્યો; તેમજ શહેરના આખરવાળા, રહેવાસી પણ એકઠા થયા. તેયો આવતાજ, મહારી બેચીને, તરફ તરફનો પોશાક, પેહેરાઓ માંચડા ઉપર મુકી, ડાટવા બંધ ચાલ્યા; અને તેના મૂરડા પાછળ, ત્યાહની રીત પ્રમાણે, હું રડતો ચાલ્યો. જ્યારે તે પહાડ ઉપર, જઈ પોહોતા ત્યારે, જીવતો છુટવાને, રાજા હતાદિક, પાસે નમનતાપથી, મેં આજ કયી કે, હું પરદેશનો રહેવાસી છઉં, મહારા ઉપર દયા કરો, કેમકે આ શખત, સળને હું બાંધેક નથી; તે ઉપરાંત મહારા દેશમાં, બેચી એકરા હર્ષયાત, ખીલછે. ત્યા આ વેલા સર્વેની, ધણી ખુશમત, અને કાલાવાલા મેં કીધા, પણ તેયોએ મહારા ઉપર, દયા ન કરી; અને તૂર્ત મહારી બેચીને, બાહમાં ઉતારી, અને ખીલ માંચડા ઉપર, નોરથી મને પટકી, એક પાણીનો ઘડો,

અને સાત રોટલા, સાથે ખાંધી; તેજ બોહમાં નાખ્યો. તે પછી તાકીદે, ટાંકાને માટે પથ્થર, યુક્તિ ચાલતા થયા. નિચે તેમાં પોહોચતા, અજવાળા ના પ્રકાસે, જોયુંતો તેના પેરાવો, આસરે પચાસ, હાથનો હતો. તેટલેતો સડતા મૂડા, અને હાડકાની દૂરગંધી, એટલીતો મહારા, મરતકમાં પોહોતો કે, તેથી અકળાઈ રહી ન શક્યો; એટલે માંચડાપરથી ઉઠી, તાક ખંધ કરી ત્યાહથી નોઠો; પણ હાડકાના ઢગલા ઉપરથી, પગ સડી પડ્યો; એટલે બહડયા ખાતો, આપે જઈ પડ્યો. લાંબા વખતે, જ્યારે સુદિપમાં, હું આંગ્યો; ત્યારે પોતાના, અભાગ ઉપર પસ્તાવો, કરતો અને રડતો બેઠો કે, આ પરમેશ્વર તું ને કરેછે; તે ઉત્તમ છે. જેવી સગને બાયેક હતો, તેવીજ મને થઈ; કેમકે ત્રણે યુસાફરીમાં, દુઃખ અને વિપતિ, ભોગવવા છતા, મને બોધ ન થયો; તારે ભોગવ, તારા હવે અભાગને. કેટલાક બુદ્ધિવાન, અને સંતોષિ નેછે, તેને ચોડુંક મળેથી, સંતોષ પામેછે; પણ ને અસંતોષી, અને ભોલી હોય, તે માઠી આપદ ભોગવેછે; તેવી રીતે મને થયું. પેહેલી યુસાફરીમાં, પરમેશ્વરે અતિથે, ખન આપું હતું; તેના સારો ઉપયોગ કરી, ખેડી છોડરા સાથે, આનંદથી રહેતેતો; એટલા દુઃખો, શ્યા માટે ભોગવતે; પણ ભોલી થઈ, નવી નવી યુસાફરી કરવાથી, પસ્તાવો થયો. તેટલું બોલતા રડતો, અને કોઈ વેળાએ, માંધું માદું પણ પીતો. રડતા જ્યારે ઠાકયો, તેટલે લાંબો વખત, વહી ગયો એટલે, જૂખ પણ લાગી. ત્યારે મહારા માંચડા ઉપરથી, પાછીનો ધડો અને રોટલા, ઉપાડી બાળ્યો; તેમાંથી ચોડું ચોડું, ખાઈ થી કેટલાક, દિવસ યુભરયા; જ્યારે તે પુરા થયા. ત્યારે વિચાર કર્યો બેઠો કે, હવે જૂએ તસ્સે, મરવાનો વખત આજ્યો. તેટલામાં ઠાંકુ ઉધડવાનો, અવાજ સાંભળ્યો, ત્યાહ જઈ નજર ડીધીતો, એક યુવેલા પ્રરવની સાથે, જીવતી ખેડીને પડતી જોઈ. તે વખતે ઢગલામાંથી, પગનું માટું હાડકું, ઉપાડી જીવતી ખેડીના, ગાથામાં એવુંતો, બળથી મેં મારયું કે, તે બાગતાજ મરણ

પાણી. એવું નરસાંકમ, કુદન તેની રોટલી, અને પાણી સિવાય, એ
કાંઈ. તે પછી કેટલાક દિવસ સુધી, તેના રોટલા અને પાણી ઉપર, મે
ચલાવ્યું. જ્યારે તે પછી માર્ક કુદા, ત્યારે પાણીની કૃપાથી, કોઈ કુ
વેલા બેઠી સાથે, તેના જીવના પણીને, ત્યાં નાખી ચલા. તે પુરવતે પ
છ, તેવીજ રીતે મારી નાખી; તેના રોટલા અને પાણી, ઉપડી મર્યો.
તે રોટલા અને પાણી, પુર ન હતા, તેથી અગાઉ મહારા, બાયેમે તે થી
હેરમાં, એવિતો મરડો આપી કે, દરરોજ ઉપસ ઉપરી, મૂડા અને દરેક
ની સાથે, જીવના માણસ, તે બિહમાં ઉતારી જતા. ને ને વખતે,
બિહનો પથર ઉધડવાનો, અવાજ સાંભળતો; કે તૂર્ત હાડકું બહ,
તહિં ઉભી રહેતો; એવા જીવતો માણસ, નિચે આવતો નોવું કે, તૂર્ત
તેને સર્ગે પોછોચાડી, તેના રોટલા અને પાણી સેતો. એક દિવસે આ
વા બેઠા હતો, તે વખતે એકાએક, મોટા અવાજે કોઈ, હાડકું સાંભ
ળ્યું. ત્યારે બળરાજીને, ચારે તરફ અંધારામાં, કાકા મારવા હું બાળ્યો.
તે વળાએ પરીદયા નેવા, ઉગસ જણાયો; જ્યારે તેની તરફ, હાડકું બહ
ગયો, એટલે કોઈ દમ ફેટું, અને બધા બળ કરતું, એક આંચામાંથી દોડ્યું;
તેના પગના અવાજે, હું પણ તેની પાછળ દોડ્યો; તે એટલા સુધી ગ
યો કે, એકું એકું જ્યારે, અજવાળું તારતો, અજડાટ નેમ હતો હોય.
તેમ નોવું કે, ધડીકમાં અજડાટ હતો, અને તે દેખાવ, પાછો શુભ થ
તો. દોડતા અને ચઢકીયા આતા, એટલા સુધી ગયો કે, તે બિહની
ખાંજ તરફ, એક બાંકોડે એવું મળ્યું કે, નેમાંથી સહેલાઈએ; બહાર હું
નિહળી, પડ્યો. અહિં તહિં ફરિને, ચોક્સી કરતો જણાવું કે, સમુદ્રને કી
નારે, આવેસા છઉં; તે વખતે અતિથો, ખુશી હું મર્યો. સમુદ્રની એખી
હવામાં, ધડીક બેઠાથી, અને સ્પર્શી રીતે, હુશીયારી આપી; ત્યારે મુજ પ
ડ્યું કે. બિહમાં ને હાડકું હતું; તેની પાછળ લાજવાથી, અહિં સુધી
આવી હું પોછોતો. તે કોઈ કળ જતું કે, જનાવર જરૂર હશે. ? આ

ખાકિરાખાંથી જાહેમાં તે જાહ, યુદ્ધધાને આતો હશે. તે પહાડ અને
 ઘેર, બદીની વચ્ચે હતું; પણ તે ખાકિરા વિશે, કોઈ જાણતું ન હતું.
 કેમકે તે પહાડનો છેડો, એટલો જાણીતો કે, કોઈ પણ તે ઉપર,
 બદી વ સકતું. જ્યારે ખાકિરા થયા, ત્યારે જાણી તે જાહેમાં ગયો; અને
 અનકવી જાણીતી, તજવીજ કરીતો; મોટા ઢગણા પડેલા લોકો; તેમાંથી
 ઉપડી ચકચો, તેટલાના આગડા ખાંધ્યા; અને ઘોડાક રેલવા, અને પાણી
 બધું, બહાર આવ્યો. જ્યારે બહાર આવ્યો, એટલે ગાદ આવ્યું કે, તે
 ને જાણવા દોરડાં લોકો, એટલે ટાંકામાં પાછો જાહ, જે દોરડાંથી મડલ
 મા, માથડા ઉતારતા હતા, તે કીનારે આવ્યો. ત્યારે પરમેશ્વરની, સ્તુતી
 કરી કે, ગાદી કૃપા, મહારા ઉપર મધ્ય કે, જીવતો છુટો. જ્યારે જાહે
 માં પડેલો હતો. તે વખતની ચિંતામાં, જૂન તરસ અને, નહીં લાગતી
 હતી; તોપણ ઘોડું ઘોડું આતો કે, નેથી જીવતો રહુ. બહાર પડેથી, પેટ
 ભરી ખાવા લાગ્યો; તેથી હુસીયાર થયો. ત્યારે પોટલા છોડ્યાં તો, હિસા
 અને રતો, તથા અનેક, વસ્તુઓ દીઠી. આંતરી જાહેમાંથી, મહારા ન
 સાંભળે, જ્યારે હાથ લાગ્યું; ત્યારે તેના મજબૂત, ગાયડા ખાંધ્યા, અને તે ઉ
 પર, દોરડા શીકડી, ત્યાજી રહેવા લાગ્યો; કેમકે વરસાદની રત, તે વખતે
 ન હતી. ત્રણ દિવસ, તહિં રહેવા પછી, ધંધર કૃપાએ, સમુદ્ર કીનારેથી,
 એક વહાણ જતું હતું. તે વખતે પોતાની, પાંધડી ઉતારી, ચોમર ફેરવી,
 અને મોટા અવાજે, પુકાર તેને કાઢી; એટલે નાખુદાએ, મહારો હોકારો
 સાંભળી, એક મળવા, અને સવા માકળ્યા; તે આવતાજ, ખલાસીએ પુછ
 યું કે, તારી શુ કંબખતી હતી કે, આ બંધાનક, જગાએ આવ્યાંછે. તે
 ને જવાબ મેં આપ્યો કે, જે વહાણમાં, હું ચડેલો હતો, તે બે દિવસ
 થયા, અહિં ટૂંપી ગયું; તેમાંથી એખઠોહું બચ્યો. મહારી વાત ખરી મા
 ની, ગાયડા સાથે અને બેસાડી, વહાણે બધું ગયો. જ્યારે વહાણે હમ પાહો
 તા, ત્યારે નાખુદાને, પણ તેમજ મેં કહ્યું; અને ઘોડુંક ગવેરાત, તેને આ

પવા બાગ્ગો, પણ મહારી પાસેથી, તેણે ન લીધું. વહાણ આગળ ચાલતા, કેટલાક નવા નવા, ટાપુમાં ગયા; તે એટલા મુખી કે, નીચ ટાપુ; જે સરન્દ્રીપથી, દસ દિવસને રસ્તે હતો; ત્યાહથી કર્જીદ્રીપમાં, જઇ ઉતર્યાં; જેમાં સીસાની અનેક, ખાણો અને કપૂરના; ગ્રાડોનું જંગલ, તથા હિંદુસ્થાનને બાયેક, અનેક વસ્તું ઉત્પન્ન, થતી હતી; તેના રાજ ઘણો મોટો હતો. જેની સવા નીજદ્રીપ, મુખી ચાલતી હતી; તે ટાપુની પોહાલાઇ, આસરે બે દિવસના રસતાની હતી; ત્યાના રહેવાસી, રૂપાના માણસોનું, માંસ ખાતા હતા; ત્યા હમારો માલ વેચી, તહિને ઉપજાવે, ખરીદ કરી, ચાલતી પકડી, તે પછી કેટલાક ટાપુઓ, અને જોહેરામાં જઈ, જેમ ખુસાળી સાથે, બગલાદ આવી પોહતા. તે ખુસા કરીમાં એટલું તો થત, અને અવેરાત, મને મળ્યું કે, જેની મનતરી ન થાય. જ્યારે બેચી છોકરાયોને, જીવતો મળ્યો, ત્યારે પરમેશ્વરનો, ઉપકાર માન્યો; કેમકે મોટા મોટા, સંકટમાંથી, તે સમયે બંચાવ્યો હતો. પેર આવ્યા પછી, સોના રૂપાના સિકકા, અને અસરશીયો, ગરીબ યુરખાને, તથા ફકીર, કુકરાયોને આપ્યાં; કેટલીક ધર્મસાળા, અને મસીદો બંધાવી; જ્યારે સર્વે કામથી, પરવારયો એટલે, પોતાની બેચી છોકરા, અને દોસ્ત, આસનાવ સાથે, આનંદ પૂર્વક, રહેવા લાગ્યો; તે સાથે ચાત દિવસ, નાચ રંગ, અને આનંદ, મંત્રણ વર્તતો. એટલે ખુબાસો, સિંદખાદે કહી, (૪૦૦) ચિકકાની કોઠણી, હિંદખાદને આપી, રવાને કરી. સિંદખાદની મુસાફરીનો, ખુબાસો હિંદખાદે સાંભળી, સફરે જવાની ઉમેદ કર્યો; તેમ સર્વે સખાસહોને, પણ ઉજમ ચહતો. તે પછી સખાના, સર્વે માણસો રવાના થયા, અને ખીન્ને દિવસે સાંક્રના, સિંદખાદને મોકલે હાજર થયા. જ્યારે ખાઈ પી પરવારયા, એટલે સિંદખાદે પાંચમી સફરનો ખુબાસો શરૂ કરી.

શિંદખાદ વહાણુવટીની પાંચમી મુસાફરી.

શિંદખાદે કહેયું કે, જ્યારે અમન અમનમાં, રહ્યાથી આગલા, સર્વે દુઃખો ભુલી ગયો; એટલે થોડા દિવસે, સફરે જવાની, ફરી તૈયારી કરવા; વેપારની અનેક વસ્તુ, ખરીદકીરી; તેના ખટારા બરી, બગદાદની સાંભિના, ખંદેરો તરફ ગયો. મહારી મરજી પ્રમાણે, કોઈ વહાણુ, ત્યાં ન મળવાથી, નવું બાંધવાની, ખટપટમાં પડ્યો. જ્યારે તૈયાર તે થયું, ત્યારે મહારો માલ, તેમાં ચઢાવી હું પણ ચઢ્યો; મહારા માલથી તેનો, એક ખાચો ન બરાયો; અને ખાલી રહેવાથી, ડોલા ખાવા લાગ્યું, ત્યારે મહારી ન્યાતના, અને મીઠનસાર, વેપારીનો માલ, વહાણુ ચઢાવ્યો. તે પછી સારો પવન લોધ, નદિમાંથી બહાર નિકળી, મોટા સમુદ્રને માગે આવ્યા. વહાણુ ચાલતા કેટલાક દિવસે, ઉઘડ એક ટાપુ જોયો, ત્યાં હા સર્વે ઉતારે પ્રથમ ગયા, તહિં જઈ જોએય તો, મેવા બરેલા જાડ પાન ન જોયા, પણ ગરૂડ પક્ષીના ઈંડા કે, જોના ખુલાસો અગાઉ, કહિં ચુકો છઉ; તેમાંથી બચ્ચું નિકળવાની, તૈયારી જણાવી કે, ચાંચ મા રેથી, તૂર્ત કઈ પણ નિકળતે. મહારા વહાણેથી ઉતરેલા, વેપારીયો તે ઈંડાને, કુવાડાથી ફેડયું; તે વખતે કેટલાક, અટકાવ મેં કીધો કે, તમે એને ન છોડો; પણ મહારે કહેયું, તેયોએ ન સાંભલ્યું. જ્યારે ઈંડામાંથી, જીવતા બંચા નિકળ્યા, તેને સેકી સર્વે ખાધ ગયા. તેટલામાંતો વહાડ જેવા, મોટા બે કટકા, આકાસ તરફથી, પડતા દૂરથી, હૃદયને દેખાયા. મહારા નાખુદાએ, તૂર્ત, પોકાર કીધો કે, સર્વે તમે વહાણે ચઢી આવો; કે મહેં જો બંચાઓને, તમે ખાધાછે; તેના મા ખાપ, આવી પોહોતા; બેહુ પક્ષી બચંકર, શબ્દે પોકારતા, અને કળકળાટ કરતા આવેછે; જોથી હમે સર્વે, ધબરાટમાં પડ્યા. આવતાજ તેયોએ, પોતાનું ઈંડું બાગેલું જોયું, અને બચ્ચા તેમાં ન હોવાથી, અદિશિયુસ્સે થયા; અને જવાથી આન્યા

હતા, તહિં ખાજા ઉઠી ચલા. તે વખતે હોમને, નિરાત વળી કે, મોટી આફત ટળી. તેઓ ધડીક યુગ થયા, એટલે હમે વિચાર કીધા કે, વહાણ ના સર્વે સડો ચડાવી, ધણાક દૂર નિકળી જઈએ; કે ગરડના દૂઃખથી, બં બીએ. તૂર્ત તપાસી કર્તા હતા, એટલામાં તો આકાસે, ઉડતા હમારી ઉપર, તેને જોયા. એટલુંજ નહી પણ, મારા મારા પથરો, પાંજામાં પકડી, હવા ઉપર ફરેલા હતા. તે વખતે નાખતો. ડાબી જમણી બાજુએ, હેમ્મા કરી વહાણ અલાવવા લાગ્યો; તેટલે તો એક પથરો, હમારા ઉપર આવતો જોઈ, નાખુદાએ હેમ્મું માર્યું કે, તે સમુદ્રમાં એવા જોરથી પડ્યો કે, તે નું સર્વે પાણી, નિચે જઈ ઉપર ઉછલ્યું; તે વળાએ તેનું તળીયું, દેખાવા લાગ્યું; અને વહાણ ડગમગી, તેના ખીલામાંથી, બગંકર અવાજ નિકલ્યો. તે ધબરાટમાં વહાણને, ડાબી જમણી કર્તા હતા; એટલામાં ખીલા પથરો, એવા તાકીને તેણે ફેંક્યો કે, તે પડતાજ કટકે કટકા થયા. ત્યાં રે ઉતાર, ખલાસી, નાખુદો, ચાકર નફર અને સર્વે માલ, પાણીમાં પડતાજ, ઘસડાઈ ગયો કે, તેનો પત્તો ન લાગ્યો; તેની સાથે હું પણ, ડુંખી ગયો હતો; થોડી ધડી સુધી, દસીયામાં ડુંખરી મારી, નિચે ઉપર હું થયો; એટલે ઈશ્વર કૃપાથી; એક પાટીયું તહિંથી, જુગું હુગું તેને એક, હાથે પકડી ખીજા હાથે, તરવા લાગ્યો. જ્યારે યાકતો ત્યારે, ખીજા હાથે તરતો; એટલા સુધી તેની રીતે કીધું કે, બેહું હાથે યાક્યો; તેટલેતો દુરથી કીનારો નજર પડ્યો. તહિં તરીને ગયો તો, તે ધણો જીયા, અને ચિહ્નો હતો; તેથી મોટી મેહનતે ઉપર ચડી, સુકકી જગાએ હું થોહો તો; અને ઘાસ ઉપર મુરત થઈ પડ્યો. કેટલીક ધડી પછી, થોડી ધણી શક્તિ આવી, ત્યારે ત્યાહથી ઉઠી, તે ટાપુમાં ફરવા લાગ્યો. તહિં આગળ વધ્યોતો, જમા જગાએ ઘણા બાગ, અને બગીચા જોયા, ત્યાં અતિથે ફૂલો ભરેલા માડો હતા; તેમાં કેટલાક કાચા, અને પાકેલા હતા; તે સાથે રંગી ભરંગી, તરેહવાર જમા જગાએ, અતિથે હતા.

કેટલાક મિઠા પાણીના કુંડો, તહિં હતા તેમાં એવી, યુક્ત કરેલી હતી કે, પોતાની મેળે ઝાડોને, પાણી પોહોચવું. જ્યારે સોજાવાન, બગીચા નોવા; એટલે ત્યા ફરી, પાકા પાકા ફળો, પેટ ભરી મેં ખાધા; અને કુંડે જઈ પાણી પીધું; એટલા સુધી તહિં, રખડયો કે રાત પડી ત્યારે, એક ઝાડની છાયામાં, પડી રહ્યો; પણ જીવ જાત ની ધાસિતથી, આખી રાત, જાંબ ન આવી; અને લાંબા વખત સુધી પોતાના દુઃખ, અને વિપત્તિયો; યાદ કરી રડતો હતો; તે ઉપરાંત પોતાની, કબુલિને ચિકકારતો કે, શ્યા પાટે ફરી, સફર નીકળ્યો. પરમેશ્વરે સુખ સંપત્તિ, મને આપેલી હતી; તેમાંથી અમન, અમન કરવાને, મહારી જમર સુધી, ધણું હતું. તે ઉઝડ જગામાંથી, છુટકો થવાને, કોઈ ઉપાય, હું સોધતો હતો; તેટલામાં પરોઢયું થયું; જ્યારે દિવસ નિકલ્યો; ત્યારે સર્વે વિચાર ત્યાહજ, છોડી ઉભા થયો; અને ફળ ભરેલા ઝાડોની, ભાજ કરતો ચાલ્યો. ચોડેક દૂર ગયોતો, અતિથે વૃક્ષ પુરુષ, એ કને નોયો કે, તેનું નીચેનું અર્ધ ધડ, લુંલું પડ્યું હતું; અને નહાના કુંડને, કાનારે બેઠેલાં. પ્રથમ તેને નોઈ, મેં ધારણું કે, તેનું વહાણ પણ, બાથુ હશે. ? તે યુદ્ધની પાસે જઈ, મેં સજામ કીધી, તેનો તેણે જવાબ ન આપ્યો; પણ ફક્ત માથું હલાવ્યું. તે વખતે મેં ધારણું કે, પાંગળાની સાથે, મુકો પસુછે. ફરી ઈસારતે, અને જોતા અવાજે, મેં પોકાર્યું કે; અહિં બેસી થુ કરાછો. તેણે ઈસારતે ખતાવ્યું કે, ખાંધ ઉપર મને ચઢાવી, આ કુંડની ખીલ પાર લઈ જા. તેની ઈસારત હું સમજ્યો કે, તેને ફળો ખાવા હશે. ? તે વેળા ગરીબ, પાંગળાની, ધણી દયા મને આવી; તેથી પોતાની ખાંદ, તેને ચઢાવી; ખીજી તરફ ચાલ્યો. ત્યાહ જઈ ઉભા, અને તેને ઉતરવા, મેં કહ્યું. તે વાત મને યાદ આવેછે; ત્યારે ધણું હસવું આવેછે; કેમકે તેને લુપો, હું જાણતો હતો; પણ એવી અવુરાઈથી, આટી, મારી અને એટલુંતો નોર

ક્રીષ્ણ કે, જીવ નિકળી જવા, વિલમ ન હતો; તે છતાં આમડાની રીતે, તેના પગ બટકતા હતા. તે વખતના દુઃખે હું સંતુષ્ટ થઈ, જમીને ટુંટી પડ્યો. તેટલે તો કંઈક પગ, ટીલા તેણે ક્રીધા. જેથી સ્વાસ પાછો, મહા રો છુટ્યો, અને સુંધીમાં આવતો હતો. તેટલે એક પગની આડી, પેટ પડ્યાને રાખી, ખીજાએ એવી ગોરથી, બાન મને મારી કે, તૂર્ત ઉઠ પૂં પડ્યું. જેઓ હું ઉઠ્યો કે, તાકાતે તે ચડી બેઠો; અને ઝાડોની નિચે, ફેરવવા મને લાગ્યો. તેવી રીતે આખો દિવસ, મને રખડાવ્યો. જ્યારે રાત થઈ, ત્યારે મેં પારખું કે, હવે તૂર્ત સુઈ જવું કે, ઠાક ઉતરે. પાંગળાને જ્યારે, બાય ઉપર ઉતાર્યો, ત્યારે તેણે યોતાના પગો, મહારી ગરદનમાં, બરાવીજ રાખ્યાં. રાતના હું સુતો, પછી આખી રાત, આપદમાંજ કાઢી. પરાંદયું થતાજ, ડોકર મને માડી, ફરી મહારા ઉપર, તે ચડી બેઠો; અને દોડાવવા લાગ્યો. ધડીક ન થઈ એટલે, પગની એડી મારી, આખા ટાપુમાં, મને રખડાવ્યો. તેવી રીતે દર રોજ, દિવસના રખડાવતો, અને રાતે ઊંઘવા ન દેતો. તે વખતના મહારા, દુઃખ વિશે તગોજ, વિચાર કરે કે, રાતના કે દિવસનાં, ધડીકે પગની રજ, ન આવતો કે, વિશામો હું લઈ, નિરાતે બેસું. દરરોજ ત્યાહ એવી રીતે, રખડતા એક દિવસે, ધણાક સુકકા તુંખડા, ચોકળ પડેલા જોયા; તેમાંથી સફાઈદાર, અને ગોટો જોઈ, ઉપાડી લીધા; સારી રીતે માહિંધી, તેને સાફ કરી, દરાખના કેટલાક, મૂંઝાયા તેમાં બરમા; જ્યારે તે બરાખું, ત્યારે તડકે બજતું સુકી, તેનું મોકું બાંધી લીધું. તેવી રીતે ઢેક ઢેકાણે, કેટલાક ગોઠ્યાં. દરરોજ પાંગળો, જુદે જુદે ઢેકાણે, મને હાકી જતો; એક દિવસે ત્યાહના, તુંખડામાં થી, ઝડપે થોડું પીંછતો, તેના સવાદ, ધણીજ સરથ લાગ્યો; અને ધણી ખુશી ઉપજી; તથા દોડવા કુદવાની, હિંમત થઈ; ત્યારે દરરોજ પીવાથી, તેના કેદમાં પાંગળાનો, બોલો અને રખડવાની, મહેનત ભૂલી જતો. એ

ટલુંજ નહીં પણ, તેની ખુશીમાં કેટલીક, વખતે બાયેન કર્તો, અને ના
 ચતો; પાંગળાએ જ્યારે જોયું કે, રમતે ચાલતા તુંગડાનું, પાણી પીધા
 થી, તેને ખુશી ઉપજે; મોટે હું પણ તે પીયું. આર્ક પીવા તેની મરજી
 થઈ, ત્યારે ઈસારતે ખતાવી, મહારી પાસેથી માગ્યું. તે વખતે તુંગડું,
 ઉપાડી તેને આપ્યું. પાંગળાએ તે મોડે બગાડી, થોડુંક પીધું; તેના
 સ્વાદ જ્યારે મધુર લાગ્યો, અને પીતાજ ખુશ થયો, એટલે તેમાંથી સ
 વે પીને, ખાલી તુંગડું ફેંકી દીધું. તેટલો આર્ક બિસુધ્ધ થવા તેને બસ
 હતો. ધડીક ગઈ એટલે, કેકમાં તે પોકારવા, ગાવા અને કુદવા લા
 ગો. તેના તોફાનથી, મહારી ગરદન ડગમગી, બડડીયા ખાવા લાગ્યો.
 તેથી રીતે કર્તા ધણેજ, મસ્તાન ખા્યો; અને તેની ડોક ઝુકી પડી;
 પગ પણ ઢીલા થયા, તે સાથે બિસુધ્ધ થયો. તે વખતે મેં વિચાર
 કીધો કે, આજે મહારો છુટકો, થવાને સરથ ઉપાયછે. તેજ વખતે જ
 મીને, તેને પટકી, મોટા એક પથર, એવાતો નોરથી, તેના માથા
 ઉપર ફેંક્યો કે, તે લાગતાજ મરણ પામ્યો. જ્યારે તે ધ્રુવે, ત્યારે
 ખુશી થતો, સમુદ્ર કીનારે નાસી ગયો; તે વખતે બાયેનનોગે, મીકું
 પાણી ભરવાને, વહાણ ઉપરથી, કેટલાક માણસો, તહિં ઉતરેલા હ
 તા; તે કીનારેથી થોડેક દૂર, તેનું વહાણ બાંગરેલું હતું. તે જંગલ
 માં બટકતો જોઈ, અને મહારો ખુલાસો સાંભળી, અતિથે ધબગ
 ટમાં તેયો પડયા; અને ખાલ્યા કે, જે પાંગળાના હાથે, તું પકડાયો હ
 તો, તેણે મેંકડોં માણસોનું, ગળુ દગાવી, મારી નાખ્યાછે; કોઈ તેના
 હાથમાંથી, જીવતું ખચતું ન હતું; પણ મોટો ભાયેગવાન તૂંછે કે,
 ખંચ્યો. આ જ્યાનક ટાપુ પ્રખ્યાતછે કે, કોઈ તેમાં વાસો રહેતું નથી.
 મહારા ઉપર દયા કરી, મછવે ચઢાવી, વહાણ ઉપર તેયો લઈ ગયા.
 નાખુદાએ મેહરખાની, કરી જ્યારે રાખ્યો, ત્યારે એક વેપારી સાથે,
 મોટી દોસ્તી મેં કીધી; તેની જ્યારે મેહરખાની થઈ, ત્યારે પોતાની

સાથે, એક કાપડમાં ઉતારીને; અને એક ટોપણ મને આપી, રસ્તે જ
 છુનાર સાથે મોકળે; અને કહ્યું કે યાદ રાખજે કે, આ માણસથી,
 જુદો પડસે તો, જીવતો નહિ આવશે. તે ભેરીયો પોતાની સાથે, નારિ
 યખીના જંગલમાં, મને લઈ ગયો; તહિં એટલા લાંબા, અને ચિકણ
 ઢાંડો હતા કે, તે ઉપર ચઢવું, ઘણું જ મિઠું હતું. હમે તહિં જઈ,
 વિચાર કરતા હતા; એટલામાં સંકડો. ને રોજે મળ્યા; અને હમારેથી
 ખીલી, તેયો ઢાંડોપર ચડી બેઠા; તે વખતે મહારા સંગાથી, નહાના ન
 હાના, પથરો એકઠા કરી, સર્વે વાંદરાઓને, મારવા લાગ્યા; ત્યારે મેં પ
 છુ તેમજ કીધું. એટલા મુઠ્ઠી, મારો ચલાવ્યો કે, વાંદરાયો રીશ બ
 ળ્યા; એટલેતો નારિયળ ઢાંડેથી, ટોડી ટોડી હમને, મારવા લાગ્યા. તે
 વી રીતે મારા મારી, ઘડીક ચાલી એટલામાં તો, સર્વે જગા બગાડ
 ગઈ. જ્યારે સર્વે ઢાંડો ખાલી થયા, ત્યારે હમે પોત પોતાના, ટોપલા
 બરી ચાલતા થયા. તે વખતે ઘણાક વાંદરા, એકઠા થયા હતા, પણ તે
 યોનો, કોઈ ઉપાય ન રહેવાથી, કયામું કયામું કરતા રહ્યા; તેથી ખી
 નો સરથ ઉપાય, કોઈ હમે ન જોયો કે, અસલથી તેયો કરતા હતા. તે
 પછી મહારા સંગાથી સાથે, હું પણ શહેરમાં ગયો, અને મહારા
 વેપારીને સર્વે નારિયળ આપ્યા. તેણે વેચાતા લઈ, તેની કીમત
 આપી; કહ્યું કે દરરોજ, એવી રીતે લાવજે; અને તેના પૈસા એ
 કઠા કરજે. કેટલા દિવસે તારી પાસે, એટલાતો નાણા થશે કે, પોતા
 ન ઘેર સેહેલાઈથી, જઈ પોહોચશે. તે વેપારીના મોટા, ઉપકાર માની;
 થોડા દિવસ મુઠ્ઠી, તેના હુકમ પ્રમાણે કીધું; અને નારિયળ વેચી, નાણા
 એકઠા કર્યા; તેટલેતો ને વહાણમાં હું, અને ખીજા વેપારીયો, ખરી
 દી મોટે આવેલા હતા, તે હંકારી જવાથી, ખીજા વહાણ મોટે, એક
 ઠા કરી, તેની રહા જોતા બેઠા. કેટલેક દિવસે, ખીજું વહાણ, તહિં
 આવી પોહોતું, તેનું નોર બાકું ઠરાવી, મહારા નારિયળો, નેટલા ન

હી વેચ્યા હતા, તે ચડાવી; હું અને મહારો ઉપકારી, વેપારી સાથે ચડયા. ત્યાહથી એક ટાપુમાં ગયા કે, જ્યાહ કાળા મરી ઉપ નેછે; તે પછી કેપકામરીન ગયા; જ્યાહ અગલૂસં, અને શુખડ થા મછે. ત્યાના રહેવાસી, દારૂ પોવામાં, મોટું પાપ સમજતા હતા; અને નરસ કામથી, હમેસા દુઃખેતા. મેહું ટાપુમાં, હમારા નારિયળ વેચી, તેને બદલે કાળા મરી, અને શુખડ, ખરીદ કીધું. તે ઉપરાત કેટલાક, તહિંના વેપારીને, વિચારે દસીઆમાંથી, મોતી કાડવાનું નિશાનું; ત્યારે કેટલાક ડુંબડી, મારનારને ઠરાવી, કડાવવા લાગ્યો. પરમેશ્વરની પૂર્ણ કૃપાથી, અને મહારા બાયેગે, ખાન વેપારી કર્તા, મહારા ફેરામાં, અત્તિશે મોટા અને ગોળાકારે, તેજદાર નિકળ્યા. જ્યારે તે અત્તિશે એકઠા થયા ત્યારે, તેના કોથળા બરી, બંદર બસરે અને ત્યાહથી, બગદાદ લઈ ગયો. જ્યારે પોતાને ધેર, સલામત પોહોતો; ત્યારે કાળા મરી, શુખડ, તથા મોતી, મોટી કીમતે વેચ્યા; તેમાં અત્તિશે લાભ થયો. ત્યારે દસાંશ, ધર્મકિ કાઠો, અનેક પ્રકારે આનંદ, ભોગવવા લાગ્યો. એટલી ખીના કહેતાજ (૪૦૦) ચિકાની કોથળી, હિંદબાદને આપી, સર્વે ગ્રહરથોને રવાના કીલા; અને ખીને દિવસે આવવાને સિંદબાદે નોતરયા.

સિંદબાદ વહાણવટીની છઠ્ઠી મુસાફરી.

—○●○—

ખીને દિવસે, ખાઈ પી સર્વે બઠા, એટલે સિંદબાદે કહ્યું કે, એ હિંદબાદ તમે વિચાર કરો કે, પરમેશ્વરે એટલી ધનદોલત, અને આખી અને કેટલી, વિપત્તિ ભોગવી કે, તેમાંથી બંચવાની, આશ્વા ન હતી; જ્યારે પરમેશ્વરે, મહારો બંચાવ કીધો; ત્યારે સજામત ધેર આવ્યો. આગલી મુસાફરીમાં, કેટલીક વખતે, મરવાને તૈયાર થયો હતો, પણ

આવરવાના બળે, ઇશ્વરે જીવતો મને રાખ્યો. જ્યારે તે દુઃખો, મને
 યાદ આવેછે, ત્યારે આજયેજ થઈ, પરમેશ્વરનો ઉપકાર માનુંચ. એ
 ૬ વરસ વહી જવા પછી, ફરી પરદેશ જવાની, ઉમેદ કીધી. તે વ
 ખતે ફૂટુંબના, સર્વે માણસોએ, સગાવહાલાએ, તથા દોસ્ત આ
 સ્નાયોએ, ઘણા અટકાવ કીધા; પણ તેનું ન સાંભળતા, પગ રસ્તે
 નિકળ્યા. આગળ ચાલતા, ધરાન દેશના, શહેરો ફરવો; તદ્વિધી આ
 ગળ જતા, એક બંદરે જઈ, વહાણે ચઢવો; તે નાખુદાની મરજી;
 ધણેક દૂર જવાની હતી. જ્યારે ધણાજ દૂર ગયા, તેટલે એકાએક, ર
 સ્તો ભૂલી ગયા; તે વખતે નાખુદો, જાણતો ન હતો કે, વહાણ કઈ ત
 રફ જાયછે. વહાણ ઝપાટાથી, દોડયું જવું હતું; તેટલામાં નાવ, વિદયા
 ની ચોપડી, એકેદમ તેણે ફેંકી દીધી; અને ધડીકમાં તે રડતો, ધડીકમાં
 પાછડી પટકતો; અને દાડી ટોડી માથું પીટતો. તેના દેખાવ ભોઈ, હમે
 ધમરાટમાં પડ્યા કે, રડવાનું કારણ શુંછે. તેણે હોહા કરી કહયું કે,
 આપણે મોટી આકૃતમાં, આવી પડ્યા કેમકે; વહેતી તાણતા જોરે, વહા
 ણ એંચાઈ જાયછે; ધડી પળમાં આપણે, સર્વે મરી જશું. તેટલે બ
 ભાસીયોને, હુકમ તેણે કીધો કે, સર્વે સડો ઉતારો; તેજ વખતે બલાસી
 યો, વાંદરાની રીતે ઝપા ઝપ, ડોલપર ચઢ્યા; અને સડો ઉતારે, તેટ
 લેતો દોરડા ટુંટ્યા; એટલે હમે સર્વે, માલ પડતો મુકી, આવવાનું બાં
 ધવા લાગ્યા; તેટલે તો પહાડ સાથે, ઝપાટાથી વહાણ, અઠડાઈ બા
 ટલીની પોં, ચુરે ચુરા થયું. જ્યારે પાણીમાં સર્વે પડ્યા, ત્યારે બળે
 હાથ મારી, તેજ પહાડ ઉપર હમે ચઢી બેઠા. નાખુદાએ તે વખતે કહ
 યું કે, જે થવાનું હતું તે થયું; હવે એક ખીજને મળી બેઠી, પોત પો
 તાની થોર બોલો, અને મરવાને તૈયાર થાવ; કેમકે આ જગાએથી,
 આપણે કોઈ જીવતો નહી જશે. તેટલા શબ્દો તેના સાંભળી, એક ખી
 જને ગળે માંપી પોત પોતાના અભાગ ઉપર, રડા પીટો કીધો. તે પ

હાડની, ચારે બાજુએ જોતા, કેટલાક વહાણો, કીનારે બાંગેલા હોય, તે મ જુદી જુદી જગ્યાએ, માણસોના હાડકા, જ્યાં ત્યાં ધસડાઈ, ઢગ લા પડેલા જાયો. તેને જોતાજ બાણુ' કે, સેંકડો વહાણો, આ અર ખા ઉપર બાંગી; તેના માણસો ધ્રુવેલાછે; તેટલાનો રખડતો માલ, જોઈ હમે આશ્ચર્ય છોડી. ત્યાં મોટી નદિઓ, કેટલીક સમુદ્રમાં મળી, પાણીનો જોર, એટલાતો થતો કે, તેમાંથી આંધારી, મોટી ખોહ ધઈ હતી; જોતો તાગ ન લાગે, તેવી ઊંડી હતી; પણ પહાડ ઉપરતો, બિલ્લોર અને આ મૂળ, રતોની ખાણો હતી; તે ઉપરાંત ત્રાપી, ચર્કુથનો ઝરો વહીને, સ મુદ્રમાં જતો; તેની નિચે મોટી મોટી, માછલીઓ આવી, તેને ગળતી આ ને પાછો, ઓગાળ કાઢેથી, કીનારે અખરખ, જેવા સરસ કટકા; મોટા મોટા ચળકતા હતા. તે સાથે ઘણાંક લોખાન, ઇસ્માદિક ધુપના ઝાડો પણ હતા; કે જેવા કામચીન, દેશમાં જોયા હતા. તે પહાડની સાંભિ, પાણીમાં અતિ મોટા, વમળ હતો કે, તે દૂરથી આવતા વહાણોને, ચ કડોલની ઝીતે ફેરવી, તેની પાસે એંચી લેતો; તે સિવાય નદિઓમાં, એ ટકુંતો બળ હતું કે, મોટા મોટા વહાણોનો, અંચાવ તહિં ધઈ ન શક તો. તે પહાડની જાંચના કારણે, વહાણને સાંભિથી જોર, પવન લાગ તો ન હતો કે, ખીજી તરફ તે હંકારી, પોતાનો અંચાવ કરે. નાખુદા નો કોઈ ઉપાય, ન રહે ત્યારે વહાણ, પહાડ તરફ ધસડાઈ, કટકે કટકા થતા. તે પહાડની એટલીતો, જાંચ હતી કે, તે ઉપર માણસો અથવા જ નાવરો, ચઢી ન શકતા કે, ખીજી તરફ ચાલી જાય. એવી બપાનક જ માંએ, જઈ પડ્યા ત્યારે, પોતાના જીવથી, સર્વે હમે નિરાશ થયા. વ હાણુ ઉપરથી, ખરા પીવાની જાણસો; હમે અગાઉ જે લાવેલા હતા; તે એક ખીજીએ સરજે, બાગે વહેંચી લીધું; તેમાંથી થોડું થોડું આ તા, અને હાથ અડસોશ કર્તા હતાં. હમારામાંથી કોઈ, મરતો તેને સર્વે મળી ડાટતા; તેની ધોર ખોદવાની, મહેનત કરવામાં, મોટો ભાગ હું લેતો;

મોટે ને ઝારાક, તેને ખંચતો, તે મને મળતો; તેથી ખાવાની જલસો,
 મહારી પાસે ધણી ભીની થતી. તેથી ચીતે કેટલાક, દિવસ વહિ ગયા, તે
 ટલામાં ઝેરી હવા, એવીતો નિકળી કે, મહારા સંગાથી; એક પછી એક,
 સર્વે મરી ગયા. તેઓ સર્વેને ડાઘી, તેની કીરયા જાં કીચી; પણ મહારે
 મોટે પ્રથમ, મોરે જોડી રાખી હતી; કેમરવાની વખતે, તેમાં જઈ પડી
 થ. જ્યારે એખણા રહેકાથી, એવીતો ધભરાયો કે, જેનું વર્ણન થઈ
 ન શકે. તે વેળાએ હજારો, ધિકાર પોતાને કહેતો કે, એટલા દુઃખો
 ભોગવતા, ઉપદેશ ન થયો કે, લાભી થઈ મુસાફરી, કરવા ફરી નિક
 જ્યો. જ્યારે રડી પીટીને થાક્યો, ત્યારે વિચાર કીધો કે, હવે જ્યારે
 હું મરીશ, ત્યારે પાંચ મુસાફરીમાં, વિપત્તિ ભોગવી, અસંખ્યા દોષ
 ને મળીશ; તે કોણ ખાશે; અને તે શુ કામ, મને આવશે. એવી
 ચીતે રાત દિવસ, હાથ અફસોશ કરતો હતો. એક દિવસે ઇશ્વરનું, ધ્યાન
 ધરી હું બેઠો; અને ભોટા વિચારમાં, ગઈ થયેલા હતો; તેટલામાં એકા
 એક, સુઝ પડ્યું કે, સર્વે નદિના કાંઠે, એકઠો થઈ આખાંઆમાં બસ
 થશે, પણ તે પાણું આવતું નથી; મોટે ખાત્રી થાય છે કે, કોઈ પણ ને
 જાએ, તે પાણી વહિ જતું હશે. ? તેવા અનેક પ્રકારે, મનમાં વિચાર,
 કરવા લાગ્યો કે, હવેતો પાણીમાંથીજ, રસ્તો કહાડવો; આયુષ લાંબુ હશે
 તો, ખુશી સાથે ખીજી, તરફ નિકળીશ; અથવા મરીશ. હમણા પણ મર
 વું, અને પછી પણ મરવું છે. મહારો વિચાર થયો; ત્યારે ભોગેના
 વહાણના પાટિયા, અને દોરડાં સંખ્યાબંધ, તહિં પડેલા હતાં, તેમાંથી મન
 ગમતા ઉપાડી, એક નહાની હોડી બનાવી. ભોટા ભોટા મણી, વિલ્લોર
 હોરા માણેક, અને સોનું રૂપું ઇત્યાદિક, ખાંણમાંથી ઉશી, હોડી બરી
 કે, તેની બેઠું બાજી, સરખે વજને ધાય. તે પછી પરમિશન, યાદ કરી
 બેઠું હસેલા, હાથમાં પકડી, તે ઉપર ચઢી બેઠો. તેટલેતો હોડી ખેં
 ચાઈ, જોઈ તરફ ચાલી; તે વેળાએ જાણી, ન વળે મોટે, બેઠું હસેલાથી

તેને, અટકાવી સમ્પત્તિ; તોપણ અંધાસમાં, એકદમ તણાઈ જતી હતી. તેને યોગ્યતા યોગ્યતા, જ્યારે યાત્રી જતો ત્યારે, જ્યાં જ્યાં જાય ત્યાં, હું જ્યાં તેને રેતો. આગળ ચાલતા કેટલીક, જ્યાં જ્યાં અને કેટલીક તો, એવી નીચી અને સાંકડી આવતી કે, મહાત્મા માથાને તે બાગતી, ત્યારે બાંધો થઈ સુધ્ધ જતો. તેથી મોટી મહેનત, ક્રીડાથી ભુખ્ત બાગી; ત્યારે પાત્રી સ્થેલું, પાવાનું કે, ને સાથે લઈ, હું ખેંડો હતો; તે પાકું; પણ તે વિશે, જાણતો ન હતો કે, આ આકૃતમાંથી, શુ બનશે; અને કહિં જઈશ. પાવાનું છોડી, થોડું થોડું ખાતો હતો, કે નેથી જીવ તો મૃતું. રાત દિવસ મહેનત, અને જાગરણ કરી, કેટલાક દિવસે, એ વે આફ્રિકા થયો કે, જીવવાની આશ્વા, છોડી સુધ્ધ રહ્યો. તે એટલા સુધી સુતો કે, નેનો ખુલાસો ન થાય. જ્યારે જાગ્યો અને નોવુંચ તો, નિર્મળ નદીને કીનારે, એક શહેરની નીચે, હોડી બાંધી નોંધ; તે વખતે ચારે તરફ, હબશિયોને ટોળે, મળી ઉમિત્તા મેં જોયા. તેઓ ને પ્રથમ સત્તામ મેં કીધી; અને હેવાલ પુછ્યો; તેનો જવાબ તેઓએ પોતાની ભાષામાં, આપ્યો પણ, તેમાં હું ન સમજ્યો. જીવતો તહિં પો હોવાથી, ધણી ખુશી હું થયો; અને મનમાં ધારણ કે, એ પરમેશ્વર, આ સપનું નોવુંચ કે, ખરેખર આ જગાએ, આવ્યો છઉં. થોડી પળ વહિ જવા પછી, પાત્રી થઈ કે સપનું નથી. ત્યારે મોટા શબ્દ, અરબી ભાષામાં, પરમેશ્વરનો ઉપકારમાની, કહેવા બાગ્યો કે, એ પરમેશ્વર દરેક જીવજંતની, દરેક પળે તું સંભાળ કરેછે. પાપી માણસો, તરેહ તરેહનો ને વિચાર કરે, તે સર્વે કોકટ જાણે. દુઃખી માણસને લાયકેઈ કે, પોતાની આંખો બંધ કરી, પરમેશ્વરનું દયાન કરવું; નેથી સર્વે કહેતા દૂર થાય. હબશિના ટોળામાં, એક માણસ અરબી, ભાષા જાણતો હતો, તે ભાષ્યો કે એ ભાષ, હોમને નોંધ ન ધમરા; અહિં ના રહેવાસી હમે ઉએ. આ એતરમાં છીપણું કરવા, આને નહિ કીનારે આવ્યા; તે વ

અતે નોયું કે નદિનું પાણી, અટકી છીપણનું કામ, શ્યા મટે બંધ પડ્યું છે; ત્યારે તપાસ કરવા લાગ્યા તો, એક હોડી નાળાને માટે, આડી પડી છે. તે દેખાવ નોઈ, એક માણસે ત્યાહથી, તેને ખસેડી અહિં, લાવી બાંધી છે; તે સાથે તને જાગરત, થવાની રહા નોઈએમ. હવે ખુલાસો કરકે, આ નદિમાં કહિંથી, તું આવ્યો; તેટલું સાંભળતાજ, પ્રથમ ખાવાનું મેં માગ્યું; અને કહ્યું કે, ઘણા દિવસનો, હું ભુખ્યો છઉં, કંઈ ખાવાનું મળેતો, બોલવાની શક્તિ આવે; તે વિશે છાપો.

અન પૂણા વડીમાત, જગત જીવાડણુ જાણી;

અન વીના સઉ શુન્ય, અન વીણુ જીવે ન પ્રાણી;

અન વીના સુખ અલ્પ, અન વીણુ ચરણ ન આવે;

અન વણુ ભાવે ન જકતી, અન વણુ ગાજ ન માલે;

ધંધર વહાલો નહી અન વણુ, જાતતાન ગુણુ નવ ગમે;

શામળ સેવો અન પૂરણ, સકળ દુઃખ એથી શમે.

ભુખે તવાયસો નોઈ, તરેહ તરેહનું ખાવાનું મને આવ્યું. થોડુંક ખાધા પછી, પોતાનો ખુલાસો, પેટેલાથી છેલ્લા સુધી, કહિં સાંભળાવ્યો તેટલું સાંભળતાજ, અતિથે ધબરાટમાં, તેઓ પડયા; અને મને કહ્યું કે, ધીરજ રાખો, હમારા રાજ પાસે, બધું જ્યું; તેને તમારું દુઃખ જાહેર કરતો. દુઃખ સુખની વાતો કર્તા, બડીક તહિં વહી ગઈ, એટલેતો સર્વે ખાવાનું, ખાઈ ધોડા નેવો બન્યો; તે વખતે કુછ ઉપર, હાથ ફેરવી કહ્યું કે, નેથી રીતે હુંકમ તમે કરશો, તે પ્રમાણે હું તૈયાર છઉં. જ્યારે બેતરનું કામ, તેઓનું પુર થયું ત્યારે, ધોડા ઉપર મને બેસાડી, ઝવેરાત ભરેલી હોડી, તેઓએ ઉપાડી; મહારી આગળ પાછળ, ટોળેબંધ દોડતા હતાં; તે વખતનો દેખાવ, અન્યથા નોઈ, મને ધણું હસ્યું આવ્યું કે, મહારા જગત તો, આને ન હશે. ? અડપથી આલતા, સરન્દ્રીપમાં કે, તે નામે પ્રખ્યાત ટાપુ હતો, ત્યાહ મને લઈ ગયા. રાજ

સભામાં જ્યારે ગયા, અને સિંહાસન ઉપર, હિંદુ રાજાને બેઠેલા જોયો; ત્યારે રાજા રીતે, પ્રથમ દંડવત કરી; પછી સિંહાસનને, બેહું હાથે સલામ કીધી. હાપણુ બરેલી રીત, મહારી જોઈ; રાજાએ પોતાનો પાસે, મને બેસાડી; મહારા નામ પુછ્યું. તે વખતે મેં કહ્યું કે, મહારા નામ સિંદળાદ, વહાણુવટીએ; અને બગદાદનો વેપારી છઉં. ફરી તેણે કહ્યું કે, મહારા રાજામાં કહિંથી આવ્યો. તે વખતે પેટેલેથી, છેલ્લે સુધી નિસ્તાર પૂર્વક, પોતાનો ખુલાસો, કહી સાંભળાવ્યો. મહારી ખીના જોય, તે સાંભળતો, તેમ કેટલીક વખતે, અભયેન થતો, અને કેટલીક વખતે, ધણી ખુશી થતો. જ્યારે સધળી ખીના, તેણે સાંભળી ત્યારે, પોતાના અમીરને, હુંકમ કીધો કે, આ વહાણુવટીની મુસાફરી, સોનેરી રથનાઈથી, આપણા દેશના ઇતિહાસમાં, લખી રાખો. તે પછી ઋષેરાત બરેલા, મહારા ગાસડા તેની પાસે છોડ્યા. તેટલું જોતાજ તે ધણી ખુશી થયો; અને બોલ્યો કે એવા રત્નો, મહારા ખજાનામાં નથી; તે પછી અંકેક નગ, તેણે સાધી રીતે જોયું; તે વખતે મેં અરજ કીધી કે, આ રાજા ધીરાજ, હું અને એ ઋષેરાત, આપના મદદારનું છે; જોતલા જોઈએ તેટલા લો. રાજા મુછમાં, હસીને બોલ્યો કે, એસર્વે પરમિશ્વરે, તને આપ્યું છે; તેમાંથી લેવું મને લાયક નથી. તેટલું જોતલાજ, રાજાએ ખજાનામાંથી, કેટલાક રત્નો મહારી, ગાસડીમાં નાખી, તેમાં વધારો કીધો; તે સાથે એક અમલદારને, મને સોપી કહ્યું કે, આ વેપારીને ખુશીમાં, રાખજો કોઈ રીતે, તેને દુઃખ ન પોહોએ; તે ઉપરાંત કેટલાક, માણસો મહારી, ચાકરી કરવાને સોંપ્યા; અને કહ્યું કે, જોતલા રકમ માગે, તેટલી ખજાનામાંથી આપજો. તે સરદારે ગાસડા સાથે, મને લઈ જઈ સોંભાવાન, એક ઘરમાં ઉતાર્યો; પણ ઘર રોજ હું, રાજા સભામાં તેની જતો; અને કુરસદે રમુજ ત્યાની, અને તરેહ તરેહના મેહેલો, તથા અભયેન જણુસો જોતો, ભૂગોળની મધ્ય

રેખા, તિમે તે શહેર આવેલું છે; તેથી મન દિવસ, ત્યાહ સરખો રહે છે. તેની લખાઈ, ૮૦ ગાઉની છે; અને તેટલીજ પોહોલાઈ હતી; તે શહેરની ઊંચાઈ, સમુદ્ર નરોનર હતી; પણ તેની ચારે બાજુએ પહાડો હતા. તહિં ની અન્નચેખીમાં, માટા માટા પહાડોજ લેવા. તહિંથી ત્રણ દિવસને, ૨ સ્તે સમુદ્ર જણાતો; પણ અમૂલ્ય ઝવેરાતની, અનેક ખાણિ ત્યાહ નિકળતી; કોરંડના હીરા, તથા ચન્દ્ર ઝવેરાત, કાપવાનું અને પેહેલું પાડી, તેને જલે આપવાનું કામ, ડેક ડેકાણે સરથ તહિં થતું. નારિકળીના ઝાડો, અતિ શે તહિં દેખાતા; તે સાથે માટા માટા, માતી સમુદ્રમાંથી, ધણાક નિકળતા. ધુસળમાન તહિંના, એવી રીતે કહેના કે, પરમેશ્વરે સર્ગમાંથી, કાઢ્યા પછી આ પહાડ ઉપર, હમે આવી રહેલા છેએ. તે પહાડની વખાણ, ત્રણી સાંભળી ત્યારે, ઉપર ચડી તેની જગ્યા કીધી. જ્યારે ત્યાહ સારી રીતે ફર્યો, ત્યારે રાજાને અરજ કીધી કે, હવે મને વિદાય કરો. રાજાએ તરેહ તરેહની, અમૂલ્ય વસ્તુ અને ઝવેરાત, મને ભેટ આપી; તે વખતે અમીર, ઉગરગોને ગળી ભેડી; આજવા લાગ્યો. તે વખતે એક કાગળ, અને ધણીક જણસો, ભેટ આપી કહ્યું કે, આ ભેટ મહારાજ ત રક્ષી, હારન રશીદને આપજો. તે વખતે ધણી ખુશી હતું થઈ, એવી કબુલાતે લીધી કે, એ સર્વે હારન રશીદને આપું; તે સાથે મહારા ઉપર નો દયા આપે કીધી છે, તેનું વર્ણન કરીશ. પહાણે ચઢ્યો તેની અગાઉ, તેના માણસો સાથે, રાજાએ બંદોબસ્ત, કરેલો હતો કે ખુશી સાથે, એને દેશ પોહોચાડે સરદારીપનો કાગળ, કોઈ જતાવરના આમડા, ઉપર લખેલો હતો કે; તે અમુલ્ય કીમતનું હતું; તેનો વિચિત્ર દેખાવ, અને નર્મસ તથા ખીજો રંગ, અન્નચેખ હતો. તે ઉપર સોનેરી હરે, હિંદી બાષામાં, એટલું લખેલું હતું કે (આ કાગળ હિંદના, રાજાનો લખેલ છે કે, જોની સવારીમાં, હજાર હાથી હોય છે; તેના મહેલમાં, અને અગાસીની છજમાં, એક લાખ અમલ, હિરા પ્રકાસે છે; અને તેના ખજા

નામાં, વીસ હજાર મુગટો, હીરાથી જડેલાં છે. આ બેક પ્રતાપી, હાશન રશીદ માટે, મેં મોકલી છે; તે એવી રીતે કે, એક બાઈ ખીજ બાઈ ઉપર, અથવા મિત્ર મિત્રને મોકલે છે; તેવી રીતે આ બાણી; તેથી ખુશી થશે; અને આપણી મિત્રાઈમાં વધારો કરશે. બહુ દેવથી સલામ મેં લખી છે, અને આપની એમ, ખુશાળી પુછાવીય; અધિક શુભ.)

તે બેઠાં એક પાણી, જે પોણા આંગળ જડો, અને ઝવેરાતે જડેલા, તેની ફરવી માલિયાની, કાલર બટકતી હતી; તેનો દરેક દાણો, ત્રણ ત્રણ માસાનો હતો. ખીનો તકીયો હતો કે, જે સર્પની કાંચળીથી બરેલા, તેમાં એટલો ગુણ હતો કે, તે ઉપર ખેસનાર, સુનારને કોઈ દિવસે, રોગ ન થતો. ત્રિજ એક લાકડી, જેની કીંમત એક લાખની, વખાણવાનો ગ, ખુશખીથી બરેલી હતી. ચોથું મોટા પિરતા બરોબર, નિસ નગ માણે કના હતા. પાંચમી અતિથે રૂપાળી, એક સુંદર બેચી હતી કે, જેની ધળ છળ નોતાજ, કેટલાક ઢંગો પડતા; તેનો ઝવેરાત જડેલો, જમીનો પોથાક, અમુક કીંમતનો હતો. તેની ખીજમત કરવા, કેટલીક હાસી આપેલી હતી; રાજની સેવગાત બઈ, હું બહુણે ચઢ્યા પછી, સારા બાયેગે ખુશી સાથે, ખસરે જઈ પોહોતો; અને તહિંથી બગદાદ ગયો. ત્યાહ પોહોચતા, પ્રથમ રાજનો કાગળ, અને સર્વે બેઠા બધા, હાશન રશીદને મહેલે ગયો; ત્યાહ પોહોચતા ચોકીદાર પાસે, હમારો સંદેશો મોકલ્યા; તે પાછો આપતાજ, હાથે હાથ હમાને, રાજ સભામાં બધા ગયો. સિંહાસન પાસે જતાજ, જમીન ચુખી અને, સરંદીપની બેઠા, તથા કાગળ હાશન રશીદના, હાથમાં આવ્યો. જ્યારે તેણે કાગળ વાંચ્યો, ત્યારે મને પુછ્યું કે, તે રાજ એટલો મોટો છે; કે જેવી રીતે બખે છે; ત્યારે અરજ મેં કરી કે, રાજ બીરાજ કઈ પણ, તેણે ખોટું નથી બખ્યું; તેની મોટાઈ અને પ્રતાપ, મહારી નજરે નોઈ આવ્યો છઉ; તેમાં વખાણવાનોગ, તેનો મહેલ છે. જ્યારે તેની સવારી નિકળે છે, ત્યારે હારણંધ

હજાર હાથીએ, તેના અમીર ઉમરશા, ખીગજીએ. તે રાજાના સિંહાસનની આગળ, સોનાનો બરછો, હાથમાં પકડી, તેનો પ્રધાન બેસેછે; અર્થે પાછળ મારછલ, હાથમાં પકડી એક, માણસ ચમર કરેછે; તેની ઠાકીને છેડે, અર્થે આંગળ લાંબો, અને પોણે આંગળ પોહેળો, નિળચ હીરો ઝૂલેછે; એક હજાર સરદારો, રૈસમી અને સોનેરી, કીંખાળના પોશાકે, હાથીએ સવાર થાયછે. હાથિયોનો શલુગાર, અને અંબાડી એ બીતો, અમૂલ્ય કીંગતી હોયછે, કે તેનું વખાણ કરી, સકતો હું નથી. તેની સવારી જ્યારે નિકળે, ત્યારે આગળ એક સરદાર, માટા શબ્દે વારં વાર, એટલું બોકારેછે કે; અસિ ભાયેગવાન, હિંદુસ્થાનનો આ રાજા છે. જોના મહેલમાં અમૂલ્ય, અને વિચિત્ર એક, બાંખમણિ જડેલાછે; અને તેના ખજાનામાં, ઋષેશ જડેલા ત્રીસ, હજાર મુગટો ઝળકેછે. મુસળમાન અને હિંદુ રાજાથી, એની પદવી ચડતીછે. આગસો સરદાર, એટલું જ્યાં રે બોલી રહેછે; ત્યારે સિંહાસન પાછળનો, ખીગો કહેછે કે; એટલો મોટો હોવા છતાં પણ, એક દિવસે જરૂર તે મરશે. તે વખતે આગળ ૧૨ી બોલેછે કે, તેને આશીર્વાદ આપો કે, સદા તે જીવતો રહે. મહાલી સો ધનસાશી રાજા છે કે, જોના શહેરમાં કોઈ પણ, ન્યાયથીસ અને કંઠિવા બની, જરૂર નથી પડતી. તેની રૈયત નીતિવાન, અને સલાહ સંપ બરે બેસેછે કે; હરથેક કોઈ ઉપર, અન્યાય કે દુઃખ નથી; એક ખીગયો ઉપર પ્રીતિ, અને મિત્રાચારી રાખેછે; મોટે ધનસાફ કરનારની, જરૂર પડતી નથી. તેટલું સાંભળી. હાડન રથીદ બોળ્યા કે, તારા કહેવાથી, અર્થે કાગળ વાંચવાથી, જણાયછે કે, તે ધણો બુદ્ધિવાન હશે. તે પછી માટી કીંખતનું, ધનામ અને આપી, રવાને કીધો. સિંદખાદે છઠ્ઠી સફરનો, ખુલાસો કહી (૪૦૦) શિક્ષા, હિંદખાદને આપી કહેલું કે, આવતી કાલે સર્વે આવી, સાતમી સફરનો ખુલાસો સાંભળવો.

અરેબિયન નાઈટ્સના દરેક ભાગના ખરીદદારોએ નિ
લખણે ઠેકાણેથી ચાર આના આપેથી મળશે.

સુંબહ—કાળકારેવીને રસ્તે રાગવાડી પાશે. હિંદુદાસ લાયગેરી.

સુરત—નાણાવટમાં. કશનદાસ નારણદાસ માસ્તર.

” ” મનચેરજી જમસેદજી પોશવાલા.

અમદાવાદ—માગાની હવેલીમાં. યુજરાત વરનીકપુત્ર શાશાઈટીમાં

” ” પુતાઈટેડ પ્રીટીંગ પ્રેસમાં.

” બી કોટે. જંગજીવન કાલીદાસ જુક વેચનાર.

રાજકોટમાં—વિમાન વિજાસ આશીસમાં.

અમરેલીમાં—કામેશ્વર ઓધવજીને.

ભાવનગરમાં—છતરીના કુવા પાસે. ત્રીકમલાલ ઓધવજી જુક વેચ

કચ્છ અંજરમાં—માધવ રામ પાસે. ઉપાદયા હલવેશ્વર ચતુરભાઈ.

કલકાતમાં—શા. કર્તુર રૂપચંદ.

કોચીનમાં—શા. પરસોતમ આપશી,
